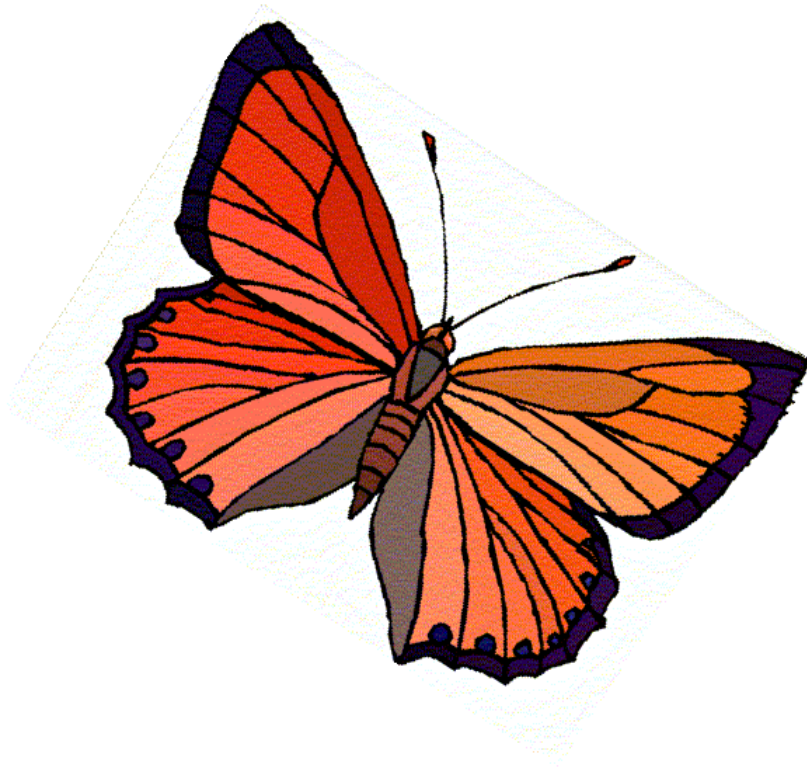


Hoe hoog vliegt een vlinder?



**Een onderzoek naar het ontwikkelingsperspectief voor kinderen
met specifieke ondersteuningsbehoeften
op KBS 'De Vuurvlinder'**

**Wilma Vermeer
student nr. 21 49 190**

**begeleider: Marijke Reith
juni 2012**

Master Special Educational Needs (M SEN)
Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
Leerroute gedragsspecialist

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	5
Hoofdstuk 1: Algemeen Idee	6
1.1 Huidige situatie waaruit het onderwerp is ontstaan	6
1.2 De verlegenheidsituatie	7
1.3 Vraagstelling onderzoek en deelvragen	8
Hoofdstuk 2: Verkenning van de theorie en van de praktijk	10
2.1 Ontstaansgeschiedenis van Passend Onderwijs	10
2.2 Huidige stand van zaken, wetgeving en gevolgen voor de praktijk	12
Hoofdstuk 3: Plan van Aanpak	16
De opzet van het onderzoek.	
3.1 Inleiding	16
3.2 Betrouwbaarheid en nulmeting	16
3.3 Onderzoeksmethode	16
3.4 De vragenlijst	16
3.5 Gesloten vragen	17
3.6 Schaalvragen	17
3.7 Open en half open vragen	17
3.8 De complete vragenlijst	17
3.9 Validiteit	18
3.10 Nauwkeurigheid	18
3.11 Triangulatie	18
3.12 Proefrespondent	18
3.13 Ethische aspecten	19
3.14 Beperking van de onderzoeksopzet	19
Hoofdstuk 4: Resultaten van het onderzoek	20
4.1 Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens	20
4.2 Toelichting op de verwerking van de data	20
4.3 Wat zijn de ervaringen van het team met de huidige zorg?	21
4.4 Wat wil het team bieden aan ondersteuningsbehoeften van leerlingen?	24
4.5 Wat denkt het team nog nodig te hebben om te komen tot het school-ondersteuningsprofiel wat we willen bieden?	28
Hoofdstuk 5: Beantwoording van de onderzoeksvraag	34
5.1 Belangrijkste uitkomsten	34
5.2 Onderlinge samenhang en beantwoording onderzoeksvraag	34
5.3 Betekenis voor de verlegenheidsituatie	36
5.4 Aanbevelingen	36
Hoofdstuk 6: Nawoord	39
6.1 Terugblik	39
6.2 Mijn professionele identiteitsontwikkeling	39
6.3 Betekenis voor het onderzoek	40
6.4 Woord van dank	40

Bronvermelding	41
Bijlage 1: Begeleidende brief en vragenlijst team	43
Bijlage 2: Inventarisatie open vragen	57

*Alle onderzoeksdata zijn ingevoerd en verwerkt in een Excel bestand
"onderzoeksuitslagen H4"*

Samenvatting

Dit meesterstuk bevat de uitwerking van mijn praktijkonderzoek op basisschool De Vuurvlinder in Veenendaal, waar ik als groepsleerkracht werk.

Het onderzoek is uitgevoerd als eindopdracht van de HBO Master Special Educational Needs , leerroute gedragsspecialist.

Met de op handen zijnde invoering van passend onderwijs, wil de overheid dat leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, beter worden geholpen.

De nieuwe regeling wil het accent van 'medisch labelen' verschuiven naar wat kinderen nodig hebben om onderwijs te kunnen volgen

Mijn onderzoek richtte zich op de vraag wat wij als team van De Vuurvlinder kunnen en willen bieden aan kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

Als onderzoeksinstrument heb ik een uitgebreide vragenlijst aan de teamleden gestuurd. Met de gezamenlijke antwoorden daarop werd het mogelijk om te formuleren welke ondersteuning het team van De Vuurvlinder kan en wil bieden aan haar leerlingen, zodat de school tot een schoolondersteuningsprofiel kan komen.

Aan de teamleden is ook gevraagd, wat zij nog nodig denken te hebben om tot nog betere ondersteuning van onze leerlingen te komen. Hierdoor is het mogelijk geworden om een aantal aanbevelingen ter verbetering op te nemen, waarmee het onderwijs op De Vuurvlinder nog passender gemaakt kan worden.

Wilma Vermeer
Rhenen, 10 juni 2012

Hoofdstuk 1: Algemeen Idee

1.1 Huidige situatie waaruit het onderwerp is ontstaan.

Met de op handen zijnde invoering van passend onderwijs lopen de gemoederen soms hoog op en voor velen is nog niet duidelijk wat de consequenties zullen zijn. Helder is wel, dat het inhoudelijke accent van passend onderwijs bij de school zelf komt te liggen. De bezuiniging op de stelselherziening passend onderwijs vervalt echter. Hierdoor komt er meer ruimte voor scholen, besturen en samenwerkingsverbanden – ten opzichte van de eerdere plannen – om passend onderwijs vorm te geven. Het kabinet wil dat leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, beter worden geholpen. Scholen zijn vanaf 1 augustus 2014 verplicht een passende onderwijsplek te bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. (Bron: <http://www.passendonderwijs.nl/nieuws/gevolgen-laatste-ontwikkelingen-passend-onderwijs/>)

Ook mijn eigen school, de Katholieke Basisschool “De Vuurvlinder” in Veenendaal, ontkomt niet aan de vraag hoe wij de zorg gaan inrichten. Deze vraag impliceert dat wij ons eerst moeten afvragen wat voor school wij op dit moment zijn. Hoe is de extra onderwijsondersteuning op mijn school nu geregeld en wat bieden wij leerlingen nu al? Is er plaats voor kinderen met (enige vorm van) een beperking of voelen wij ons zelf beperkt in wat wij kunnen doen voor hen? En is er binnen “De Vuurvlinder” wel sprake van een gezamenlijke visie, of denkt ieder er het zijne, of in het geval van ons overwegend vrouwelijke team, het hare van?

De schoolgids van de Vuurvlinder zegt daarover onder andere het volgende:

“De naam van onze school, de Vuurvlinder, is gekozen om de kleurrijke kenmerken en verwijst naar onze multiculturele maatschappij. Wij proberen onze leerlingen dan ook normen en waarden bij te brengen waarin voor vooroordelen, discriminatie en racisme geen plaats is.

Willen wij het maximale uit onze kinderen halen, dan zullen we er ervoor moeten zorgen dat de kinderen zich thuis voelen op onze school. Zij moeten zich prettig en geaccepteerd voelen. Als mens leven wij in een samenleving die steeds aan het veranderen is. Op de Vuurvlinder willen wij meegeven dat: Iedereen zich moet ontwikkelen volgens zijn eigen talenten; Mensen/kinderen op een constructieve manier moeten samenleven en samenwerken; Mensen/kinderen tolerant en met respect om moeten gaan met: mensen/kinderen die verschillen qua uiterlijk, huidskleur, cultuur, levensbeschouwing, geslacht, geaardheid, politieke en andere opvattingen en zwakkeren in onze samenleving; Het leven in onze multiculturele samenleving waardevol en verrijkend is; We open moeten staan voor maatschappelijke veranderingen.”

1.2 De verlegenheidsituatie.

Het is woensdagmiddag en ik schuif nog even snel aan tijdens de gezamenlijke lunch met mijn collega's voordat ik naar college ga. Het gesprek gaat over de locatievergadering van de dag ervoor en iemand vraagt waarom die vergadering zo uitliep. Een ander licht toe dat we lang gesproken hebben over de toelating van een kleuter met anafylaxie, een ernstige pinda allergie.

Op <http://nl.wikipedia.org/wiki/Anafylaxie> is hierover het volgende te lezen:

Anafylaxie is een medische term voor een snelle systemische [allergische](#) reactie, die ook vaak een **anafylactische schok** wordt genoemd. Anafylaxie treedt soms op wanneer een persoon wordt blootgesteld aan een [allergeen](#) waarvoor de persoon in kwestie allergisch of sensitief is. Anafylaxie kan optreden na inname van het allergeen, maar ook na inademing ervan, na huidcontact of een injectie met de betreffende stof. De ernstigste vorm van anafylaxie kan soms in enkele minuten tot de dood leiden als deze niet meteen wordt behandeld.

Al snel vliegen de meningen over tafel. "Zo'n kind hoort toch niet op onze school thuis, je kunt toch niet 25 kinderen verbieden om pindakaas te eten omdat er één allergisch is, dat is toch niet te doen; hoe ga je haar constant in de gaten houden, er zal maar pinda in een koekje verwerkt zitten, het zal je maar gebeuren dat het kind in jouw klas komt te overlijden."

De emoties achter deze opmerkingen zijn voelbaar.

Aan degenen die niet bij de vergadering waren geef ik een toelichting.

Ik vertel dat het meisje in kwestie binnenkort nog een belangrijk medisch onderzoek ondergaat en dat wij in afwachting van de uitkomst daarvan haar komst uitstellen tot na het sinterklaas en kerstfeest.

Ik leg het te volgen protocol uit in geval van een allergische reactie, maar ik krijg het gevoel dat er niet geluisterd wordt naar de dingen die ik zeg. Het lijkt alsof het oordeel over de komst van het meisje op onze school al geveld is.

Ik heb begrip voor de angst achter deze mening van mijn collega's, maar ik word er tegelijkertijd ook boos over. Wat moet die moeder dan met haar kind, ze moet toch gewoon naar school? Bij wat voor soort school zou het kind dan wel terecht kunnen, wie zadel je dan met die verantwoording op?

Een beetje nijdig zeg ik dat het mij dan maar het beste lijkt als wij gelijk iedereen waar "iets" mee is, niet meer op onze school toelaten; lekker rustig wordt het dan bij ons. Even wordt er verbaasd opgekeken over mijn cynische opmerking, maar eigenlijk weten de collega's op hun beurt niet wat zij met mijn opmerking aan moeten. Lichtelijk in verwarring verlaat ik even later de school.

Waarom raakt dit mij nu zo? Wat is de reden dat ik geïrriteerd reageer naar mijn collega's? Ik had er beter aan gedaan om rustig mijn visie te geven, in plaats van mee te gaan in het ongenueanceerd iets te roepen.

Dan realiseer ik mij, dat ik het afgelopen schooljaar al vaker collega's heb horen zeggen dat bepaalde kinderen niet op een reguliere school zouden thuis horen. In een enkel geval begrijp ik een dergelijke uitspraak wel, maar dat wil niet zeggen dat ik het er in alle gevallen mee eens ben.

Eén van de argumenten die regelmatig tegen de handhaving van zorgleerlingen op onze school gebruikt worden, is dat er te weinig aandacht voor de overige kinderen in de groep zou overblijven.

Zelf ben ik van mening dat niemand perfect is en dat we het zo goed en zo kwaad als het kan met elkaar moeten doen. Niet het plakken van een etiketje met de term ADHD of ASS werkt stigmatiserend in mijn optiek, maar wel de conclusie dat je er vervolgens dan niet meer bij zou horen.

Dit is wat mij dwars zit; de discussie over het al dan niet toelaten van het allergische meisje vormde voor mij slechts de aanleiding van iets wat mij al langer bezig houdt.

Het wellicht tot nu toe ontstane beeld van mijn collega's als starre en onwelwillende mensen, die vooral zelf geen verantwoording zouden willen nemen voor een allergisch kind, is onvolledig en onjuist.

Het betreft namelijk hardwerkende mensen die zich met hart en ziel inzetten voor de aan hen toevertrouwde kinderen. Ik heb niet het morele gelijk aan mijn zijde, maar we verschillen hierover onderling wel van mening.

Uit diverse buitenlandse studies naar mechanismen die segregatie in het onderwijs in stand houden, komt het thema leerkrachtverantwoordelijkheid steeds weer in beeld. Fulcher (1989) beschrijft leerkrachten als de ware beleidsmakers: zodra de deur van het lokaal dicht gaat, zijn hun beslissingen bepalend voor de gang van zaken in de klas.

Volgens mijn mens en maatschappijbeeld mag een reguliere school een zo representatief mogelijke afspiegeling zijn van de samenleving. Onvolkomenheden horen daarbij en ook daar leert een mens van, maar hoe ver kun je daarin gaan? Moet je als school wel alle kinderen onder één dak willen brengen?

Wat is de gezamenlijke visie van ons team hierover?

Hoe denken de collega's op de andere locaties van onze school daarover? Want voor ieder van ons bestaat de reële mogelijkheid om het volgend schooljaar weer op een andere locatie ingezet te worden. Het ontstane draagvlak voor de toelating van een leerling met extra zorgbehoeften, zou bij een andere samenstelling van het team wel eens in duigen kunnen vallen.

Het is dus van belang dat wij als team van elkaar weten wat wij wel en wat wij niet kunnen en willen bieden als het gaat om de toelating van kinderen met een extra zorgbehoefte. De ontwikkelingen op weg naar passend onderwijs maken de urgentie om hierop een antwoord te krijgen des te groter.

1.3 Vraagstelling onderzoek en deelvragen.

Uit de hiervoor geschetste omstandigheden heb ik de volgende vraag afgeleid om te onderzoeken:

Onderzoeksvraag :

Wat kunnen en wat willen wij als team van De Vuurvlinder bieden als het gaat om de toelating van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften in het kader van de zorgplicht?

Deelvragen:

1. Wat zijn de ervaringen van het team met de huidige zorg?
2. Wat wil het team bieden aan ondersteuningbehoeften van leerlingen?
3. Wat denkt het team nog nodig te hebben om te komen tot het schoolondersteuningsprofiel wat wij willen bieden?

Hoofdstuk 2: Verkenning van de theorie en van de praktijk.

2.1 Ontstaansgeschiedenis van Passend Onderwijs.

In de media is veel aandacht voor de invoering van Passend Onderwijs. Dit komt niet uit de lucht vallen, maar heeft een lange voorgeschiedenis.

In de jaren 60 en 70 was er klassikaal onderwijs. Iedere leerling kreeg dezelfde lesstof aangeboden, onafhankelijk van zijn of haar ontwikkelingsniveau. Als je erg slim was mocht je een klas overslaan, als je niet goed kon meekomen dan bleef je zitten. En als het echt niet meer lukte dan kwam je in het blo (buitengewoon lager onderwijs) terecht. Ik herinner mij een voorval uit mijn kleutertijd in 1965, waarbij een klasgenootje met het syndroom van Down haar gezicht had ingesmeerd met klei. Alle kleuterjuffen waren in rep en roer; het meisje moest worden opgehaald door haar moeder en ik heb het kind nooit meer teruggezien.

Kinderen met een ernstige beperking of handicap gingen naar een speciale school, separaat van de kinderen die “niets” mankeerden.

Om een ononderbroken leerlijn te bevorderen werden in 1985 de kleuterschool en de lagere school samengevoegd tot de basisschool, maar dit kon niet voorkomen dat er steeds meer kinderen in het speciaal onderwijs terecht kwamen.

Met de maatschappelijk toegenomen aandacht voor het individu ontstond in de jaren negentig de behoefte om meer kinderen met extra zorgbehoeften binnen het reguliere onderwijs op te vangen. Het onderwijs zou meer inclusief moeten worden.

Volgens www.wikipedia.nl is inclusie de insluiting in de samenleving van achtergestelde groepen op basis van gelijkwaardige rechten en plichten. De begrippen inclusie en integratie vullen elkaar in de hedendaagse maatschappij aan. “Bij (daadwerkelijk) inclusief onderwijs gaat het erom een onderwijssysteem te ontwikkelen dat in staat is alle leerlingen adequaat onderwijs te bieden in dezelfde omgeving”. (Bron: “Tussen Apart en Samen”, SLO nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling, onderzoek vanuit een leerplankundig perspectief.)

Franke (2008) wijst erop dat inclusief onderwijs een visie is, met als uitgangspunt dat zowel de rechten als het welbevinden van het kind voorop moeten staan. In de praktijk zou inclusief onderwijs betekenen dat alle kinderen dezelfde scholen bezoeken, ongeacht hun achtergrond. De groepen zijn heterogeen en het curriculum is afgestemd op de eigen mogelijkheden van de leerling.

Leerlingen leren van en met elkaar en worden onderwezen in dezelfde ruimten. Het gaat hierbij dus om het accepteren van verscheidenheid, zoals dat past in mijn eigen mensbeeld.

Vanuit het kinderrechtenperspectief is inclusie geen privilege, maar een recht van alle kinderen en jongeren. (Bron: www.kinderechtencoalitie.be/files/inclusie.doc) Ons land heeft een indrukwekkende lijst internationale verdragen getekend, waarmee wij ons verplichtten om aan inclusie gestalte te geven. Otter (2009) noemt in haar artikel “Perspectief op inclusief... een passende uitdaging” de volgende verdragen: de VN standaardregels voor gelijke kansen voor mensen met beperkingen (1993); de Salamanca verklaring van UNESCO (1994); het Charter of Luxembourg (1996); de resolutie van het Europese parlement met betrekking tot gelijke kansen voor mensen met beperkingen (2001); de declaratie van Madrid door

het European disability Forum (2002); verdrag over de bescherming van de rechten van mensen met een beperking in de VN (2006).

Alle verdragen ten spijt, is er in ons land nog weinig werk gemaakt van inclusie.

En ook uit buitenlands onderzoek (Vislie, 2003) blijken leerkrachten in het regulier onderwijs de verantwoording voor kinderen met beperkingen en/of gedragsproblemen het liefst over te dragen aan anderen binnen of buiten hun school.

In 1992 ontstond in ons land wel het project “Weer samen naar School” (WSNS), waarbij ernaar gestreefd werd om zoveel mogelijk leerlingen binnen het reguliere onderwijs te houden en het speciale onderwijs te laten krimpen.

De remedial teachers deden hun intrede binnen de scholen, met de bedoeling om kinderen die tijdelijk niet konden meekomen bij te spijkeren. In de praktijk bleken deze leerlingen vaak hun hele schoolcarrière de ondersteuning van de RT-er nodig te hebben.

Omdat de problemen toenamen kregen alle scholen een intern begeleider welke in eerste instantie tot taak had om de complexere problemen aan te pakken.

Tegenwoordig is hun taak meer gericht op de organisatie van de leerlingenzorg en op het coachen van leerkrachten.

Het werd moeilijker om een leerling met leerproblemen naar het speciaal basisonderwijs te plaatsen.

Een regionale verwijzingscommissie (RVC) kreeg tot taak om te onderzoeken wat de school al gedaan had om een leerling te helpen. De RVC werd later vervangen door de permanente commissie leerlingenzorg (PCL). Het werd voor het reguliere onderwijs belangrijk om aan te tonen dat het hele zorgtraject was gevolgd voordat een leerling in aanmerking kwam voor het speciaal basisonderwijs.

Voor kinderen met een ernstige handicap of stoornis ontstonden de Regionale Expertise Centra (REC's); samenwerkingsverbanden waarin de scholen voor speciaal onderwijs samenwerken. Deze REC's zijn ingedeeld in verschillende clusters:

Cluster 1: visuele handicap (blind en slechtziend)

Cluster 2: auditieve handicap (doof, slechthorend, spraak- en taalmoeilijkheden)

Cluster 3: lichamelijke en verstandelijke handicap (zmlk, lg, lzk-somatisch)

Cluster 4: psychiatrische handicap (zmok, lzk-psychiatrisch).

Om voor deze REC's in aanmerking te komen moet het kind aangemeld worden bij de Commissie voor Indicatiestelling (CVI) welke al dan niet een indicatie verstrekken.

In 2003 ontstond de Wet op de Expertise Centra (WEC). Aan ouders van kinderen die meer zorg nodig hadden werd de keuze overgelaten om voor het schooltype te kiezen: speciaal onderwijs op één van de clusterscholen of regulier onderwijs. In het laatste geval werd ambulante begeleiding ingezet, welke vergoed werd uit de leerlinggebonden financiering (LGF). Het zogenaamde 'rugzakje' was een feit. De financiële gevolgen van het 'rugzakje' vormen voor de overheid een probleem. Mede hierdoor wordt in 2006 Passend onderwijs geïnitieerd.

Doordat aan ouders de keus wordt overgelaten voor de onderwijsvorm, voldoet Nederland officieel wel aan de internationale afspraken.

2.2 Huidige stand van zaken, wetgeving en gevolgen voor de praktijk.

Het aantal kinderen met een rugzakje, de leerlinggebonden financiering, is nog verder gegroeid en er zitten veel scholieren met een stoornis thuis. Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart laat in een brief van 31-01-2011 weten, dat niet alleen de kosten voor het in 2003 ontworpen stelsel voor extra onderwijsondersteuning de pan uit rijzen. Het stelsel zou ook onnodig veel kinderen als hulpbehoevend bestempelen.

Ook Franke (2008) spreekt van “het defectparadigma” oftewel het medisch model, waarbij kinderen met een beperking zich moeten aanpassen aan kinderen zonder beperking.

Misschien is het omgekeerde ook mogelijk, zoals in het geval van het meisje met de ernstige pinda-allergie? Als de groep er vanuit gaat, dat de aanwezigheid van pinda (sporen) als vergif voor haar is, dan moet het toch mogelijk zijn om dat te vermijden? Dit zou slechts een kleine beperking voor de groep betekenen. In het geval dat zij hiermee geen rekening zouden houden, heeft dit ernstige beperkingen voor het meisje tot gevolg, namelijk dat zij in het geheel niet naar school zou kunnen gaan.

Bij Passend Onderwijs staat de zorgplicht centraal.

“Ieder schoolbestuur heeft de verantwoordelijkheid een passend onderwijszorg arrangement aan te bieden aan iedere leerling die zich bij een school van dat schoolbestuur aanmeldt of bij een school van dat schoolbestuur is ingeschreven. Als een school een bepaald arrangement niet zelf in huis heeft, moet het bestuur van die school in samenwerking met besturen die dit arrangement wel kunnen aanbieden zorgen dat de leerling dat onderwijsarrangement aangeboden krijgt, met een gemotiveerde doorverwijzing....” (Passend Onderwijs, 2009, p.3).

Voor het kind met de pinda-allergie zou dit betekenen, dat wij binnen een samenwerkingsverband zouden moeten aangeven, dat onze school niet bereid is om pinda uit de omgeving te weren, met de vraag op welke school dit wel zou lukken.

De stuurgroep Passend Onderwijs heeft namens de sectorraden voor PO, VO, AOC en MBO een concept Referentiekader Passend Onderwijs opgesteld ten behoeve van informatie van de Tweede Kamer (november 2011). Hierin staat onder andere het volgende:

Ongeacht de afspraken die er binnen een samenwerkingsverband worden gemaakt over de uitvoering van de zorgplicht is voor alle individuele schoolbesturen in alle sectoren de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) van kracht. Artikel 2 van deze wet bepaalt dat individuele schoolbesturen ertoe verplicht zijn doeltreffende aanpassingen te verrichten voor een leerling met een beperking (zoals bedoeld in de Wgbh/cz), tenzij deze een onevenredige belasting voor de school vormen.

Van vrijblijvend onderzoeken of wij pinda uit de omgeving zouden kunnen weren is dus geen sprake; het is onze wettelijke plicht.

De wet onderscheidt twee verplichte documenten voor passend onderwijs: het regionaal onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband en het onderwijszorgprofiel van de school.

Enkele citaten uit het wetsvoorstel wat naar de Tweede kamer gestuurd is:

- *Het accent verschuift van het medisch labelen van kinderen naar wat leerlingen nodig hebben om onderwijs te kunnen volgen. Niet de medische beperking, maar de onderwijsbehoefte van een kind wordt het uitgangspunt. Daarom wordt in dit wetsvoorstel expliciet gesproken over onderwijsondersteuning van leerlingen.*

Het enige wat dit kind nodig heeft om onderwijs te kunnen volgen, is een pindavrije omgeving.

- *Het geld komt meer in de klas terecht, bij de leerkrachten. Leerkrachten worden beter toegerust in het omgaan met verschillende leerlingen.*

Bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/nieuws/2011/11/29/wetsvoorstel-passend-onderwijs-naar-de-tweede-kamer.html>

Om zich goed voor te bereiden op de hiervoor genoemde wetgeving is het dus in eerste instantie zaak voor mijn school om een “onderwijszorgprofiel” op te stellen. Maar, hoe ziet een zorgprofiel eruit en wat moet daarin vermeld worden?

Het eerste wat ik ontdek, is dat de term “zorg” zoveel mogelijk vervangen gaat worden. Zorg zou teveel de nadruk leggen op het onvermogen van een kind, in plaats van het accent op dat wat wel mogelijk is en wat daar voor nodig is.

De website Passend Onderwijs van het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen vermeldt over het ondersteuningsprofiel:

In het schoolondersteuningsprofiel schrijft u welke voorzieningen u in huis hebt voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Door het profiel in uw schoolgids te plaatsen, maakt u voor iedereen (ouders, leerlingen en andere partijen) inzichtelijk wat de mogelijkheden van uw school zijn voor extra ondersteuning.

Met uw team stelt u het ondersteuningsprofiel op. U neemt daarbij niet alleen de expertise mee die aanwezig is binnen uw school. U kunt bijvoorbeeld ook kijken naar de profielen op scholen in uw regio en de afspraken in uw samenwerkingsverband. Ook kunt u bij het opstellen van dit profiel inventariseren of, en zo ja welke, extra bijscholing noodzakelijk is binnen het team.

Door het opstellen van een schoolondersteuningsprofiel voor De Vuurvlinder zal duidelijk worden welke wij ondersteuning wij onze leerlingen kunnen bieden. Hiermee zal het dus mogelijk worden om antwoord te geven op mijn onderzoeksvraag: ‘Wat kunnen en wat willen wij als team van De Vuurvlinder bieden als het gaat om de toelating van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften in het kader van de zorgplicht?’.

Schipper A. en Meegen L. van (08-12-2011) van de KPC groep vatten de wettelijke vereisten voor een ondersteuningsprofiel als volgt samen.

Ondersteuningsprofiel:

- Welke ondersteuning kan onze school bieden
- Wordt opgesteld door het team
- Minimaal 1 x per 4 jaar
- Adviesrecht voor de MR (schoolniveau)
- Aandacht voor professionalisering personeel

Het onderwijszorgprofiel wordt dus een schoolondersteuningsprofiel, waarbij het ontwikkelingsperspectief voor leerlingen met ondersteuningsbehoeften centraal staat.

In een voorpublicatie Instrumentarium passend onderwijs van de PO-raad op www.poraad.nl van november 2011 wordt de vraag geformuleerd hoe het aanbod van de school bij de ondersteuningsbehoefte van een leerling kan aansluiten en welke ondersteuning dan nodig is.

Tevens worden hier de volgende kenmerken van een ondersteuningsprofiel genoemd:

- Gebaseerd op gegevens van scholen die onderling vergelijkbaar en stapelbaar zijn
- Gebaseerd op gegevens die relevant zijn voor een nieuwe handelingsgerichte systematiek
- Opgesteld in handelingsgerichte terminologie.

De beschrijving van de extra ondersteuning moet duidelijk maken welke arrangementen de school biedt. Het gaat dan om:

- Deskundigheid
- Voorzieningen (o.a. materialen en methodieken)
- Aandacht en tijd (o.a. handen in de klas)
- Gebouw
- Samenwerking met partners.

Mijn schoolbestuur, de Stichting Katholiek Onderwijs Veluwe Vallei, laat in een informatiebulletin van december 2011 weten dat de ondersteuningsprofielen op de aangesloten scholen, opgesteld zullen worden met behulp van adviesbureau Sardes. Mijn eigen school De Vuurvlinder vormt hierop een uitzondering, omdat wij als enige school aangesloten zijn bij het samenwerkingsverband WSNS Veenendaal. Dit samenwerkingsverband heeft een eigen model ontwikkeld om te komen tot een ondersteuningsprofiel op de bij haar aangesloten scholen.

In opdracht van de landelijke sector Primair Onderwijs heeft Penna Onderwijsadviseurs in juli 2010 een inventarisatie uitgevoerd van instrumenten om tot een onderwijszorgprofiel te komen. Hieruit blijkt dat de instrumenten van diverse aanbieders verschillende insteken hanteren. Sommige gaan uit van basiszorg en dieptezorg, andere aanbieders gebruiken een indeling die afhankelijk is van de zorgzwaarte van de leerlingen. Diverse aanbieders werken met de verdeling in de beschrijving van de soort school, zoals WSNS Veenendaal gebruikt heeft.

Het eerste door hen uitgeteste model is ontwikkeld in samenwerking met het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum en als conceptversie uitgevoerd op een aangesloten basisschool.

Dit model bleek echter de mensen op de werkvloer onvoldoende aan te spreken en leverde derhalve niet de gegevens op die men wilde verzamelen.

Met die kennis in het achterhoofd is vervolgens een nieuw instrument ontwikkeld door Erik Beemer van WSNS Veenendaal.

Dit instrument werkt met een beschrijving van het soort school waarbij de diverse schooltypen en de te leveren ondersteuning werden aangeduid met A, B, C of D scholen.

Daarbij is A te vergelijken met een netwerkschool, B met een smalle zorgschool, C met de brede zorgschool en D met een inclusieve school; de gebruikelijke indeling die veel aanbieders van onderwijsondersteuningsprofielen hanteren.

Door de afname van dit instrument zal dus duidelijk kunnen worden wat voor soort school wij willen zijn en welke te leveren ondersteuning wij willen en kunnen bieden. Ook zal dan blijken wat wij als team nog nodig denken te hebben om de gewenste ondersteuning te kunnen bieden, zodat een ontwikkelings- en professionaliseringsperspectief voor het team opgesteld kan worden.

Hoofdstuk 3: Plan van Aanpak.

De opzet van het onderzoek.

3.1 Inleiding

In oktober 2009 heeft het team van De Vuurvlinder tijdens een studiedag in groepjes gewerkt met het door WSNS ontwikkelde instrument. Per vakgebied konden de leerkrachten aangeven waar zij vonden dat de school op dat moment stond en waar zij naar toe wilden.

Uit de toen ingevulde vragenlijsten kon een schoolprofiel geformuleerd worden, waaruit bleek dat wij als team op dat moment De Vuurvlinder als smalle zorgschool benoemden.

3.2 Betrouwbaarheid en nulmeting

Harinck F. (2009) wijst op het belang van betrouwbaarheid bij het uitvoeren van een praktijkonderzoek. Met betrouwbaarheid wordt in dit verband bedoeld, dat het onderzoek herhaalbaar is.

Om tot een goed vergelijk te kunnen komen, besluit ik om het toen uitgevoerde onderzoek als basis voor mijn huidige onderzoek te gebruiken.

De uitkomsten van de meting uit 2009 vormen het uitgangspunt, de nulmeting, voor mijn onderzoek in 2012.

Ik wil vaststellen hoe het huidige team nu, drie jaar later, onze school ziet.

3.3 Onderzoeksmethode

Hiermee wordt mijn onderzoek dus een 'survey-onderzoek'. Volgens Harinck F. (2009) wil de onderzoeker bij een dergelijk onderzoek weten wat de mening is van een bepaalde groep mensen, in dit geval van alle teamleden van De Vuurvlinder, over een onderwerp. Het feit dat alle teamleden benaderd zullen worden, zorgt ervoor dat iedereen zijn zegje kan doen, hetgeen de betrouwbaarheid eveneens ten goede komt.

Bij een 'survey-onderzoek' ontwikkelt de onderzoeker een vragenlijst over het betreffende onderwerp of gebruikt een bestaande lijst.

3.4 De vragenlijst (zie bijlage 1)

De oorspronkelijke vragenlijst heb ik aangepast:

Omdat onze school destijds getypeerd kon worden als smalle zorgschool, te weten keuzemogelijkheid B, zijn nu alle mogelijkheden die verwijzen naar een netwerkschool (keuze A) in overleg met het MT van De Vuurvlinder achterwege gelaten.

Gezien de huidige ontwikkelingen, waarbij ernaar gestreefd wordt om leerlingen een zo passend mogelijk arrangement aan te bieden, biedt de netwerkschool onvoldoende om daaraan tegemoet te komen.

Wanneer er destijds door het team bij een item al niet meer voor mogelijkheid B gekozen werd, maar voor C of D, heb ik B nu ook als keuzemogelijkheid weggelaten. Bij dat item zijn er dus nog slechts twee opties over waarvan er steeds maar één aangekruist kan worden.

Om verwarring bij het invullen te voorkomen zijn de bijbehorende lettertyperingen om de schoolsoort aan te geven, achterwege gelaten. Deze zullen later weer worden toegevoegd, zodat later de resultaten geteld kunnen worden.

Teneinde de lijst minder lang te maken zijn sommige onderdelen per vakgebied samengevoegd.

3.5 Gesloten vragen

Het eerste deel van iedere vraag is dus gesloten, waarbij de respondent één antwoord kiest uit twee of drie keuzemogelijkheden. De respondent kruist hier aan wat de door haar gewenste manier van werken zou zijn.

De antwoordmogelijkheden zijn helder, wat de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot.

3.6 Schaalvragen

Direct na ieder item kan de leerkracht met behulp van een schaalvraag aangeven, hoe hij of zij de eigen vaardigheden op dat specifieke terrein inschat.

Daarbij staat 1 voor dat men geen idee heeft hoe invulling te geven hieraan en 10 staat voor excelleren op dat gebied.

Het betreft hier dus geen aparte vraag; de schaalvraag heeft direct betrekking op de daarvoor gestelde gesloten vraag.

Ik heb voor een ruime differentiatie van 1 tot en met 10 op de schaal gekozen, omdat het mijn verwachting is, dat mijn collega leerkrachten zichzelf hierop het gemakkelijkste plaatsen. Als leerkrachten zijn wij immers gewend om het cijfer 6 als voldoende en de 10 als uitmuntend te beschouwen.

Door de antwoorden op de schaalvraag wordt het mogelijk om de teamspecifieke kenmerken en vaardigheden in kaart te brengen.

3.7 Open en half openvragen

Een laatste uitbreiding van de enquête bestaat uit een aantal open/halfopen vragen. Harinck F. (2009) benadrukt in zijn boek Basisprincipes praktijkonderzoek, het belang van open vragen ter aanvulling op gesloten vragen, omdat alleen gesloten vragen onvoldoende informatie zouden opleveren.

De respondent wordt bij de open vragen uitgedaagd om iets over de eigen vaardigheden te onthullen. Hij of zij kan, los van de gestelde vragen en onderwerpen, aangeven wat de eigen sterke punten zijn, maar ook wat hij of zij nog nodig denkt te hebben om te kunnen voldoen aan diverse ondersteuningbehoeften van onze leerlingen.

Zodoende kan er een beeld ontstaan van wat de expertise is van het totale team en op welk onderdeel wij ons nog zouden kunnen ontwikkelen. Maar ook kan duidelijk worden welke ondersteuning wij als leerkrachten niet kunnen of willen bieden aan leerlingen, kortom waar onze grenzen liggen.

3.8 De complete vragenlijst

De uiteindelijke enquête bestaat uit 29 vragen, verdeeld over 2 categorieën.

De eerste 18 vragen gaan over de inrichting van het onderwijs; vraag 19 tot en met 29 hebben betrekking op de expertise van De Vuurvlinder met specifieke ondersteuningsbehoeften van leerlingen.

Aanvullend zijn er vier open vragen en één halfopen vraag, waarbij de respondent kan aangeven wat hij op welk gebied nog nodig denkt te hebben.

Door de inzet van de totale vragenlijst als instrument zal antwoord gegeven kunnen worden op de deelvragen:

1. Wat zijn de ervaringen van het team met de huidige zorg?
2. Wat wil het team bieden aan ondersteuningbehoefte van leerlingen?
3. Wat denkt het team nog nodig te hebben om te komen tot het schoolondersteuningsprofiel wat wij willen bieden?

3.9 Validiteit

Met validiteit wordt volgens Harinck (2009) bedoeld of het onderzoeksinstrument wel dat beeld oplevert wat men te weten wil komen.

De drie verschillende soorten vragen dragen bij aan de validiteit van het onderzoek. Doordat de teamleden heel duidelijk moeten opgeven met welke ondersteuningsbehoefte zij al wel ervaring hebben en waarmee nog niet, maar ook hoever zij daarin willen gaan, ontstaat een valide beeld van de expertise van het team.

Uit het ontstane beeld hoop ik aanbevelingen voor verbetering te kunnen herleiden, wat het onderzoeksresultaat valide maakt.

3.10 Nauwkeurigheid

Door de combinatie van de verschillende soorten vragen wordt de nauwkeurigheid vergroot. Er wordt niet alleen in kaart gebracht wat de teamleden voor soort schoolwensen te zijn, maar ook hoe hun eigen vaardigheden daarin ontwikkeld zijn. Dit laatste moet bovendien nog persoonlijk toegelicht worden. Hierdoor ontstaat een helder totaalbeeld van het kunnen van het team als geheel.

3.11 Triangulatie

Volgens Harinck (2009) gaat het bij triangulatie om de betekenisgeving, om de waarneming van de diverse groepen.

Het is goed voor te stellen, dat een leerkracht welke in een volle combinatiegroep werkt, een geheel andere perceptie heeft op de mate waarin zij de leerlingen ondersteuning kan bieden, dan een lid van het zorgteam.

Het gehele team vult de vragenlijst in. Dit team bestaat uit diverse groepen, je zou ook kunnen spreken van verschillende informanten: bovenbouw, middenbouw, onderbouw, leerkrachten van enkele groepen en leerkrachten die in combinatiegroepen werken, teamleden van de vier verschillende locaties, alsmede leden van het zorgteam. Hierdoor is er in mijn onderzoek sprake van triangulatie. Het MT heeft er zelf voor gekozen om de vragenlijst niet in te vullen.

3.12 Proefrespondent

Voordat de lijst aan de teamleden is toegezonden, is deze bij wijze van proef ingevuld door mijn duo-collega. Zij kwam geen onduidelijkheden tegen en heeft de lijst binnen de door mij geschatte 30 minuten ingevuld.

Hierna heeft de directeur samen met de intern begeleider van De Vuurvlinder de enquête bekeken.

Op 2 april is de vragenlijst, voorzien van uitleg, in het postvak van ieder teamlid gestopt. De directie heeft per e-mail ieder uitdrukkelijk verzocht om deze in te vullen en voor 16 april te retourneren.

3.13 Ethische aspecten

Om de privacy van de respondenten te waarborgen, had ik er zelf in eerste instantie voor gekozen om de lijsten anoniem te laten invullen. Ik verwachtte op deze manier ook dat de lijsten zo open mogelijk beantwoord zouden worden.

Het MT van de school was echter van mening, dat het onderwerp zo belangrijk was, dat zij van iedereen respons verlangden.

Wat hiervoor in ieder geval pleit, is dat in de lijst herhaaldelijk gevraagd wordt naar de expertise van de respondent, kortom wat zij of hij de school als geheel te bieden heeft. Ook wordt gevraagd waarin men nog ondersteuning wil krijgen. Hieruit kan een plan voor verbetering voortvloeien. Derhalve heeft het MT ervoor gekozen om de teamleden te vragen om de ingevulde lijst van de naam te voorzien.

Voor mij betekent dit dat ik integer moet omgaan met de door de respondenten verstrekte gegevens. Wat zij aan het papier hebben toevertrouwd, moet niet bij derden belanden. Privacy gevoelige informatie dient, waar nodig, geanonimiseerd te worden.

3.14 Beperking van de onderzoeksopzet

In het voorgaande heb ik uitgelegd dat ik voor de huidige onderzoeksopzet gekozen heb vanwege de herhaalbaarheid en mogelijke vergelijking met het onderzoek uit 2009.

Hiermee heb ik echter wel een stuk vrijheid opgeofferd om het onderzoek geheel naar eigen inzicht in te richten.

Het was niet onlogisch geweest om, voordat ik de teamleden vroeg naar hun visie op de toekomst en naar eventueel ontbekende kwaliteiten, hen uitgebreid te bevragen naar de huidige zorgvorm. De enquête zou in dat geval veel te uitgebreid zijn geworden.

Gevolg van deze beperking is dat de visie op de door de teamleden gewenste werkwijze en hun huidige ervaringen wat minder helder gescheiden zijn. De respons is wel goed te vergelijken met de vragenlijst uit 2009.

Hoofdstuk 4: Resultaten van het onderzoek.

4.1 Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens.

Door mijn collega's op verschillende manieren te bevragen heb ik geprobeerd antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag:

'Wat kunnen en wat willen wij als team van De Vuurvlinder bieden als het gaat om de toelating van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften in het kader van de zorgplicht?'

Ieder van de 29 items begon met een meerkeuzevraag, waarbij steeds maar één antwoord mogelijk was. De antwoorden op deze vragen zijn daardoor goed meetbaar.

Harinck (2009) spreekt in dat verband van kwantitatieve gegevens; ze zijn gemakkelijk tot een getal te herleiden. In dit geval zijn de gegevens tot een letter te herleiden: B, C of D, welke op hun beurt ieder naar een type school verwijzen.

Met behulp van de schaalvragen kon de respondent vervolgens aangeven hoe zeker zij/hij zichzelf voelt over ieder deelgebied.

Deze schaalvragen behoren tot de kwantitatieve gegevens omdat ze direct meetbaar zijn.

De antwoorden zijn echter ook als kwalitatieve gegevens te beschouwen, omdat deze naar de subjectieve beleving van de teamleden vragen.

Daarna volgde een aantal open en half open vragen. De antwoorden hierop leveren ongestructureerde gegevens op, welke minder gemakkelijk te verwerken zijn. Zij bieden aanvullend inzicht in wat er bij het team speelt, waar zij tegenaan lopen en wat zij nog graag zouden willen leren.

Dit betreft dus ook kwalitatieve gegevens.

4.2 Toelichting op de verwerking van de data.

De respons van locatie Noord was 67 %, van locatie West bedroeg deze 84 % en van mijn eigen locatie Zuid 100 %.

Bij het uitwerken van de data heb ik in eerste instantie onderscheid gemaakt tussen de drie verschillende locaties van De Vuurvlinder.

Omdat voor de overige beantwoording de onderlinge verschillen niet voldoende significant bleken, heb ik deze werkwijze uiteindelijk losgelaten en het team als geheel beschouwd.

In de bijlagen met de rechte tellingen heb ik nog wel een onderverdeling in locaties genoteerd.

In de volgende paragraaf zal ik per deelvraag de verschillende data presenteren.

4.3 Wat zijn de ervaringen van het team met de huidige zorg?

Om deze vraag te beantwoorden zijn de schaalvragen als instrument ingezet.

De normering is uitgedrukt in een objectief meetbaar getal, wat echter tot stand is gekomen door de subjectieve inschatting van de respondenten over de eigen vermeende kwaliteiten.

Het is dus denkbaar dat iemand zichzelf in alle bescheidenheid of onzekerheid te laag inschaalt, terwijl een ander daarentegen zichzelf wellicht iets te gemakkelijk hoog inschaalt.

Overigens is het niet de bedoeling om mogelijke individuele zwaktes te meten, maar wel om de expertise van het totale team in beeld te krijgen. Opgeteld geven alle getallen een redelijk geobjectiveerde indruk van de teamsterkte en lacunes daarin.

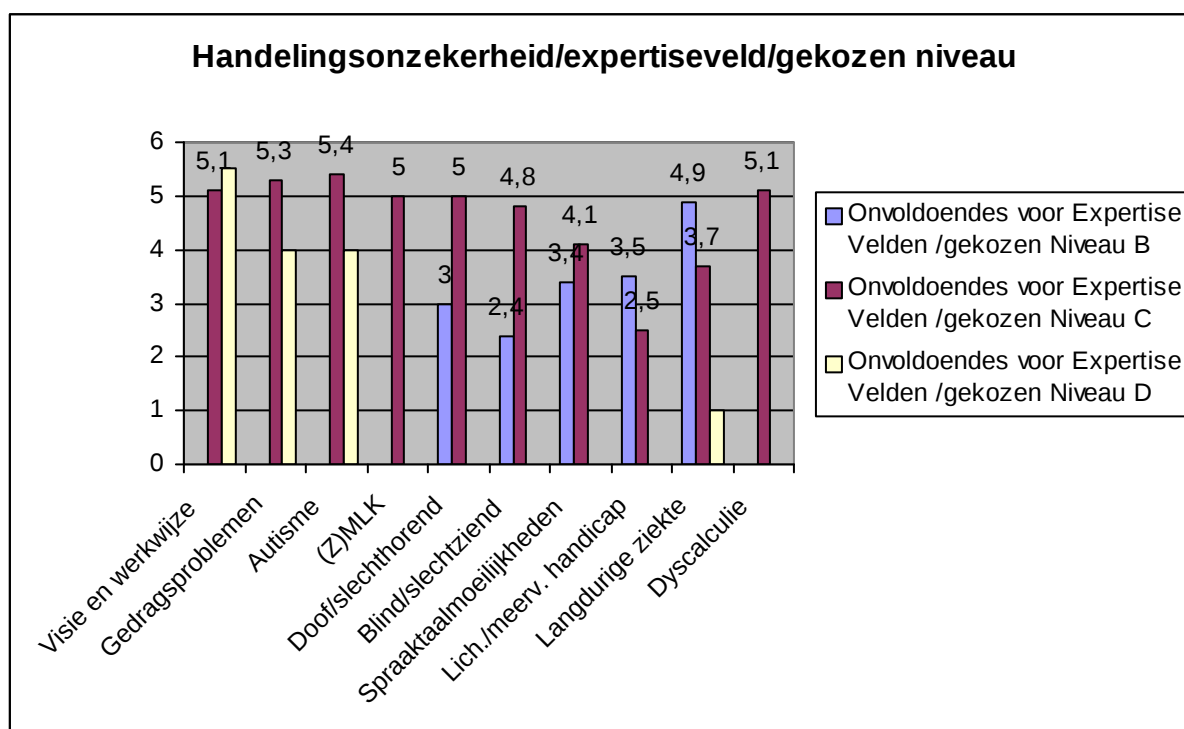
Om tot een juiste interpretatie van de antwoorden op deze vragen te komen, is het verder van belang om deze in het licht te zien van de daarvoor door de respondent gekozen werkwijze (de meerkeuze vragen) per onderdeel.

Het is immers meer vanzelfsprekend om zichzelf op bijvoorbeeld een 7 in te schalen bij een onderdeel op B niveau, met beperkte aanpassingen en differentiatiemogelijkheden, dan op een D niveau, waarin vergaande aanpassingen en tegemoetkoming aan ondersteuningsbehoeften gerealiseerd zijn.

Een gemiddeld cijfer berekenen waarop het team zich op de verschillende expertise velden heeft ingeschaald is daardoor weinig zinvol, omdat het ambitieniveau onderling verschilt.

Expertisevelden waarbij handelingsverlegenheid op alle gekozen niveaus zichtbaar wordt met daarachter het gemiddelde cijfer per gekozen niveau:

• Visie en werkwijze		C: 5,1	D: 5,5
• Gedragsproblemen		C: 5,3	D: 4
• Autisme		C: 5,4	D: 4
• (Z)MLK		C: 5	
• Doof/slechthorend	B: 3	C: 5	
• Blind/slechtziend	B: 2,4	C: 4,8	
• Spraaktaalmoeilijkheden	B: 3,4	C: 4,1	
• Lich./meerv. handicap	B: 3,5	C: 2,5	
• Langdurige ziekte		C: 3,7	D: 1
• Dyscalculie	B: 4,9	C: 5,1	



Op het expertiseveld Visie en werkwijze gaven zowel respondenten op C niveau als op D niveau zichzelf geen hoog cijfer.

De meeste teamleden vinden het dus lastig om de doelstellingen van ons onderwijs aan te passen aan de leerlingen, of, om leerdoelen te stellen in overleg met het kind.

Bij de velden waar ook voor het B niveau (weinig faciliteiten en expertise) gekozen is, valt op dat deze respondenten hun kwaliteiten laag in schatten. Degenen die in dat geval wel voor C kozen, schatten hun vaardigheden over het algemeen wat hoger in. Hieruit zou je kunnen concluderen dat zij iets zekerder van zichzelf zijn op dat terrein.

Uit deze cijfers blijkt niet of de onzekerheid voortkomt uit een gebrek aan ervaring of uit een gebrek aan kennis.

Omdat het hier echter een praktijkonderzoek op mijn school betreft, weet ik uit eigen ervaring dat dove/slechthorende, blinde/slechtziende en gehandicapte kinderen op dit moment weinig of niet op onze school voorkomen. De onzekerheid komt in deze gevallen dus voor een (groot) deel voort uit onbekendheid (en als gevolg daarvan een leemte in kennis).

Dat geldt niet voor gedragsproblemen, autisme, dyscalculie en kinderen op (Z)MLK niveau. Deze problemen komen geregeld voor en het matige gemiddelde cijfer wat leerkrachten zich op deze terreinen geven, zegt iets over de mate van handelingsverlegenheid.

Dat wil niet zeggen, dat wij op genoemde velden geen expertise in huis hebben.

Bij gedragsproblemen geeft 45% van de teamleden zichzelf een voldoende tot zeer goed.

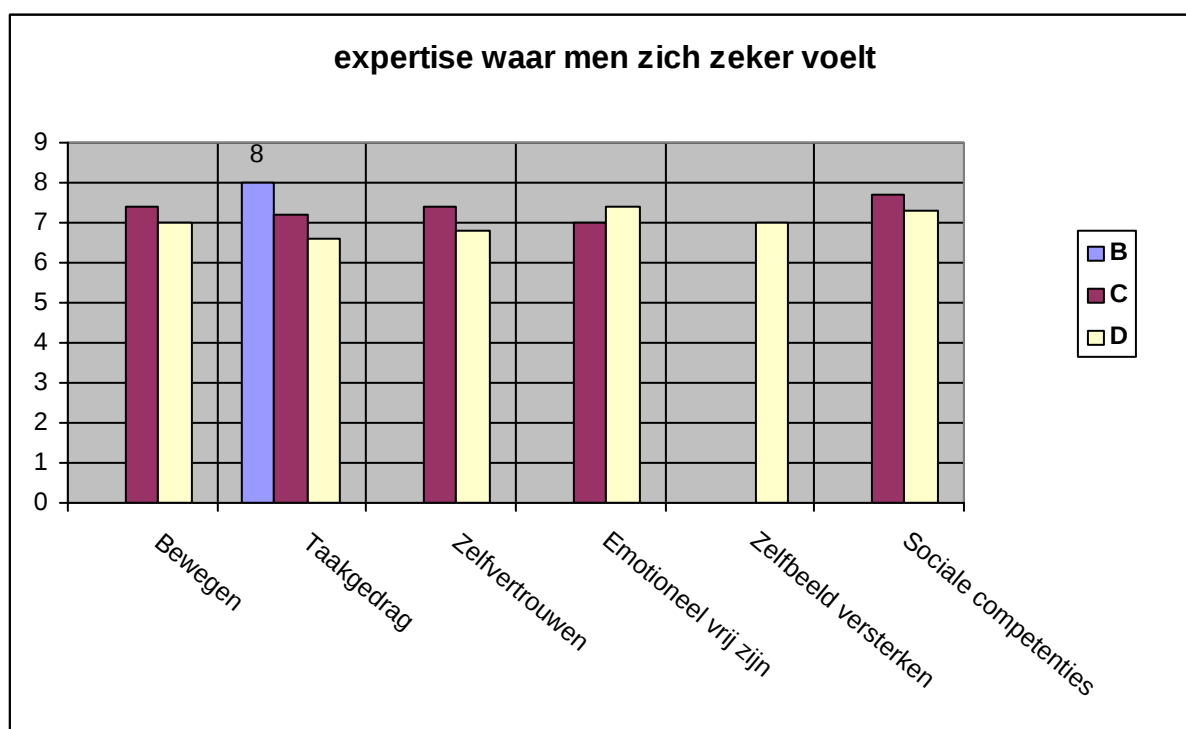
Bij autistische stoornissen voelt 35% zich voldoende tot zeer goed gekwalificeerd.

Bij dyscalculie zegt 32% voldoende tot goed te presteren en bij (Z)MLK schaaft 42% zich op een voldoende tot goed.

Er lijkt wel specifieke deskundigheid aanwezig, maar deze wordt wellicht niet ingezet ten bate van het gehele team.

Expertisevelden waarbij teamleden zich op alle gekozen niveaus goed gekwalificeerd voelen:

- | | | | |
|------------------------|------|--------|--------|
| • Bewegen | | C: 7,4 | D: 7 |
| • Taakgedrag | B: 8 | C: 7,2 | D: 6,6 |
| • Zelfvertrouwen | | C: 7,4 | D: 6,8 |
| • Emotioneel vrij zijn | | C: 7 | D: 7,4 |
| • Zelfbeeld versterken | | | D: 7 |
| • Sociale competenties | | C: 7,7 | D: 7,3 |



Op deze velden wordt de kracht van het team goed zichtbaar.
Met name op gebieden welke de sociaal emotionele ontwikkeling betreffen, voelt men zich dus zeker.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat het team met name handelingsverlegen is op de gebieden van lichamelijke beperkingen bij leerlingen en dat een groot deel van de leerkrachten zich onzeker voelt over de ondersteuning van kinderen met gedragsproblemen, autisme, ernstige leerproblemen en dyscalculie.

Het team voelt zich vooral vaardig in het ondersteunen van de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

Voor het totale overzicht verwijs ik naar de aparte bijlage in het Exel bestand.

4.4 Wat wil het team bieden aan ondersteuningsbehoeften van leerlingen?

De meerkeuzevragen zijn gebruikt om hierop een antwoord te kunnen formuleren.

Bij het onderzoek in 2009 is per onderwerp gevraagd waar wij dachten ons op dat moment te bevinden en waar wij naar toe zouden willen in de toekomst.

Hieruit is toen geconcludeerd dat wij op dat moment een smalle zorgschool waren (keuze B) en dat wij ons in de toekomst wilden ontwikkelen naar een brede zorgschool (keuze C).

Van de in totaal 29 vragen is er nu 5 maal gekozen voor optie B, 15 maal voor optie C en 9 maal voor optie D.

Dat er relatief weinig gekozen is voor optie B was te verwachten, omdat op basis van de uitkomsten van het vorige onderzoek deze mogelijkheid nu slechts 14 keer geboden werd. Een derde (36%) kiest voor B op het moment dat de vragen die mogelijkheid bieden. Deze keuze voor B is niet verspreid, maar is specifiek voor de volgende onderwerpen.

Op de volgende expertisevelden koos de meerderheid van het team (> 70 %) nu voor optie B:

- Doof/slechthorend
- Blind/slechtziend
- Spraaktaalmoeilijkheden
- Ernstige rekenproblemen/dyscalculie
- Lichamelijke/meervoudige handicap

Voor dit laatste ondersteuningsgebied, lichamelijke/meervoudige handicap, werd al in 2009 gekozen om niet door te ontwikkelen naar een brede zorgschool (C), maar om op ondersteuningsniveau van de smalle zorgschool (B) te blijven.

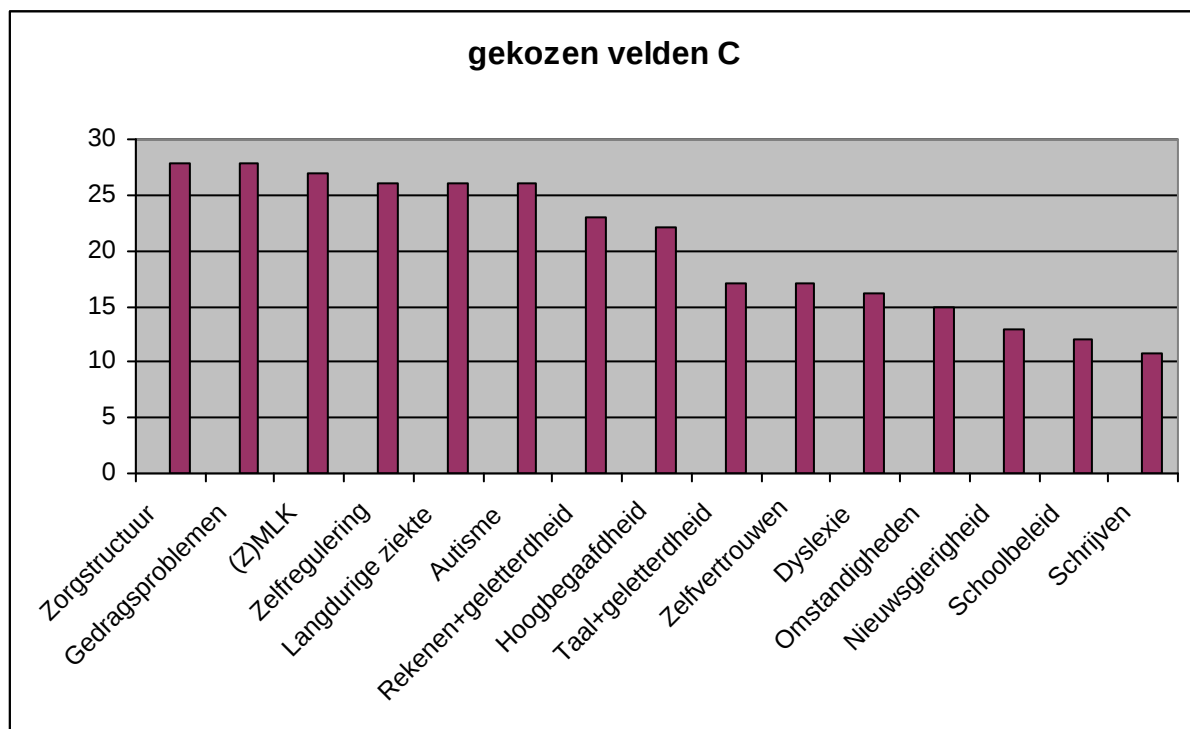
Van de overige vier gebieden, te weten: doof/slechthorend, blind/slechtziend, spraaktaalmoeilijkheden en rekenproblemen/dyscalculie werd in 2009 de wens uitgesproken om zich door te ontwikkelen tot een brede zorgschool (C), maar het huidige team spreekt zich nu uit om op deze gebieden de ondersteuning van de smalle zorgschool te bieden.

Eén respondent koos ervoor om bij de gebieden doof/slechthorend, blind/slechtziend en lichamelijke/meervoudige handicap voor geen van de gegeven opties te kiezen, met als motivatie dat “het speciaal onderwijs vaak betere begeleidingsmogelijkheden heeft”.

Wat mij verrast is dat het team ook in het geval van het relatief veel voorkomende dyscalculie/ernstige rekenproblemen ervoor kiest om de expertise nu nog van buiten te willen halen. Er is blijkbaar nog veel ontwikkeling op dit punt nodig.

Op de volgende 15 terreinen werd nu voor de brede zorgschool (C) gekozen (met daarachter het percentage respondenten wat voor deze optie koos):

• Zorgstructuur	90 %	
• Gedragsproblemen	90 %	
• (Z)MLK	87 %	
• Zelfregulering	84 %	
• Langdurige ziekte	84 %	
• Autisme	84 %	
• Rekenen en gecijferdheid	74%	
• Hoogbegaafdheid	71 %	
• Taal en geletterdheid	55 %	
• Zelfvertrouwen	55 %	
• Dyslexie	52 %	
• Omstandigheden	48 %	(23 en 19%)
• Nieuwsgierigheid en betrokkenheid	42 %	(10 en 39%)
• Schoolbeleid	39 %	(32 en 23%)
• Schrijven	35 %	(26 en 32%)



Uit sommige van deze percentages blijkt dat het team over enkele gebieden minder unaniem was dan bij optie B.

Bij deze percentages moet ook rekening gehouden worden met het feit dat in sommige gevallen uit twee, maar in andere gevallen uit drie opties gekozen kon worden. Dit laatste verklaart waarom in voorkomende gevallen een ogenschijnlijk laag percentage toch als meerderheid opgevat moet worden.

Over het schoolbeleid bijvoorbeeld, zijn de meningen in het team behoorlijk verdeeld. 32 % koos voor een leerstofgerichte benadering (B), 39 % (in dit geval dus een meerderheid) voor een kindgerichte benadering met de nadruk op sterk

klassenmanagement (C) en 23 % koos voor een beleid wat sterk gericht is op de onderwijsbehoeften van de leerling (D).

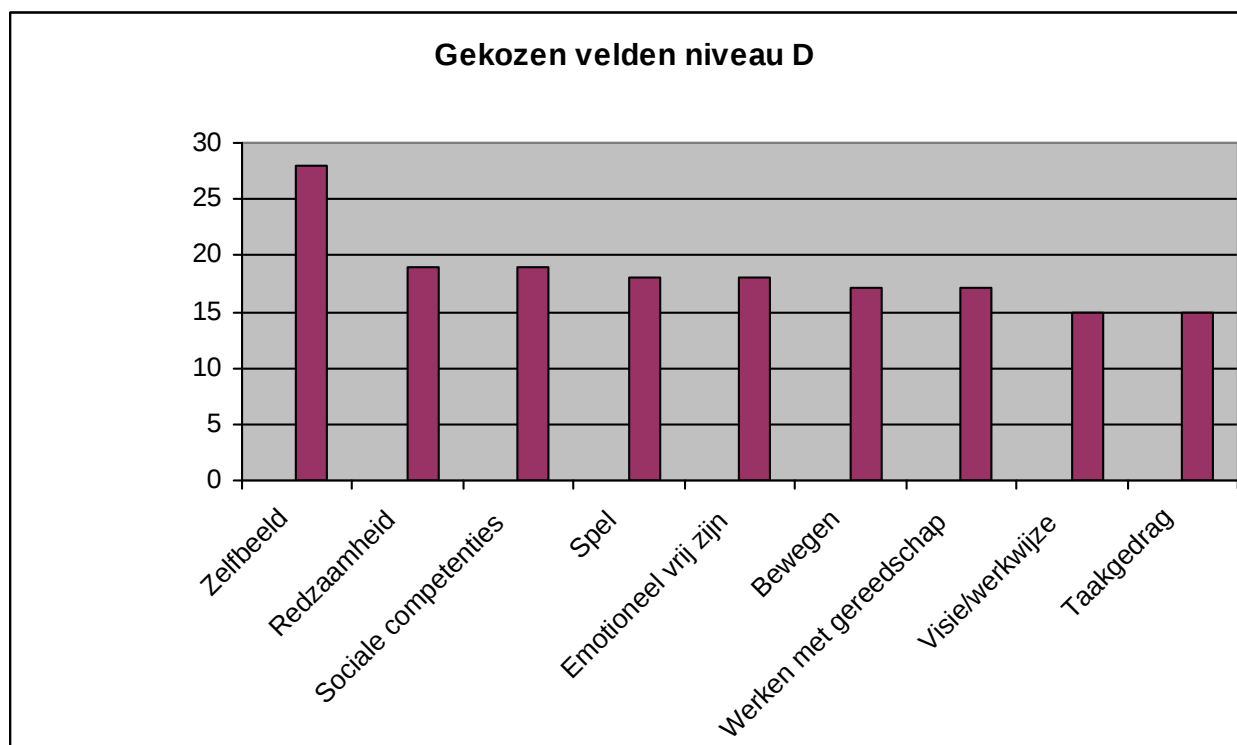
Wanneer de keuzemogelijkheden beperkt waren tot twee opties, ontstond een meer unaniem beeld, zoals bijvoorbeeld bij zorgstructuur en gedragsproblemen.

Opvallend is dat in de volgende gevallen nu voor optie C gekozen is, terwijl in 2009 de verwachting was dat wij zouden doorgroeien naar een D school:

Zelfvertrouwen (55 % C en 39 % D), nieuwsgierigheid & betrokkenheid (10 % B, 42 % C en 39 % D) en hoogbegaafdheid (71% C en 19 % D).

Op de volgende terreinen werd voor mogelijkheid D gekozen (met daarachter het percentage respondenten wat voor deze optie koos):

- Zelfbeeld 90 %
- Redzaamheid 61 %
- Sociale competenties 61 %
- Spel 58 %
- Emotioneel vrij zijn 58 %
- Bewegen 55 %
- Werken met gereedschap 55 %
- Visie/werkwijze 48 %
- Taakgedrag 48 %



Over het ontwikkelen van een goed zelfbeeld bij de leerlingen wordt unaniem gedacht door het team: alle respondenten die de enquête correct invulden hebben voor optie D gekozen: een goed zelfbeeld en zelfbewustzijn helpen ontwikkelen door gesprekken met kinderen te voeren (in dit geval vulde 10 % het formulier onbruikbaar in).

Op de gebieden redzaamheid en taakgedrag is blijkbaar een flinke ontwikkeling doorgemaakt. Deze gebieden bevonden zich in het vorige onderzoek op B niveau en men verwachtte toen door te groeien tot C niveau; nu schat men dat in op D niveau.

Het onderdeel visie/werkwijze behoeft een kanttekening.

32 % van de respondenten heeft hier gekozen voor een C, tegenover 48 % welke voor mogelijkheid D kozen.

Een relatief groot deel (19 %) van de respondenten heeft deze vraag echter niet beantwoord, maar zichzelf wel op de onderstaande schaalvraag geplaatst. Dit kan mogelijk verklaard worden doordat bij deze vraag in de tekst een kleine typfout gemaakt is, waardoor men oppervlakkig gezien zou kunnen denken dat hier niets aangekruist hoefde te worden.

De daadwerkelijke keuze van deze zes respondenten is derhalve onduidelijk.

Het team heeft het meest gekozen voor ondersteuning van onderwijsbehoeften op C niveau (15 maal). Hieruit kun je concluderen dat De Vuurvlinder zich sinds het vorige onderzoek uit 2009 inderdaad ontwikkeld heeft van een smalle zorgschool (B) tot een brede zorgschool met veel aanpassingen en tegemoetkoming aan leerlingen (C).

Deze conclusie doet echter toch tekort aan het geheel en de uitkomsten geven aanleiding tot een meer gedifferentieerd beeld.

Het team is behoorlijk eensgezind in wat het niet wil bieden. Voor ondersteuning aan dove en blinde kinderen, aan lichamelijk en/of meervoudig gehandicapte leerlingen, aan kinderen met spraaktaalproblemen alsmede aan leerlingen met dyscalculie kiest men ervoor om de expertise van buiten de eigen school te halen.

In de eerste drie gevallen kan dit, los van de expertise onder leerkrachten, mede te maken hebben met benodigde faciliteiten en aanpassingen aan het schoolgebouw. Bij spraaktaalproblemen kan dit mogelijk ook een rol spelen, bijvoorbeeld wanneer deze problemen het gevolg zijn van doofheid/slechthorendheid. Echter in het geval van bijvoorbeeld een dysfatische ontwikkeling binnen het segment spraaktaalproblemen, hoeft aanpassing van het gebouw niet of nauwelijks een rol te spelen.

Verder werd duidelijk dat het team op een aantal expertise velden een hoger ambitieniveau heeft dan dat van de brede zorgschool, namelijk dat van de inclusieve school, waarbij aanpassingen gerealiseerd zijn op de onderwijsbehoeften van de leerlingen (D).

Met name waar het gaat om ontwikkelingsgebieden welke gerekend kunnen worden tot het terrein van de sociaal emotionele ontwikkeling, zoals zelfbeeld, redzaamheid, sociale competenties, spel en emotioneel vrij zijn, is hiervoor met een overtuigende meerderheid gekozen.

Zo geschetst ontstaat een gedifferentieerd profiel van een brede zorgschool met veel aanpassingen en tegemoetkoming aan leerlingen, waarbij met name op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling zeer ruim tegemoet gekomen wordt aan de ondersteuningsbehoeften van de kinderen. Voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften als gevolg van een visuele, auditieve, lichamelijke en/of meervoudige handicap biedt de school beperkte ondersteuning.

4.5 Wat denkt het team nog nodig te hebben om te komen tot het schoolondersteuningsprofiel wat wij willen bieden?

De open en half open vragen hebben gediend om deze vraag te beantwoorden. De grote verscheidenheid aan antwoorden heb ik gestructureerd door hier thema's in aan te brengen volgens het door Harinck (2009) genoemde 'geordende schoenendoosmodel'.

Sommige antwoorden zouden in meerdere categorieën zijn in te delen. Hier heb ik getracht het meest voor de hand liggende thema te kiezen.

Voor een compleet overzicht van de gegevens verwijs ik naar bijlage 2.

Het eerste deel van de open vragen richtte zich niet op wat het team nog nodig denkt te hebben om beter te kunnen voldoen aan de ondersteuningsbehoeften van leerlingen, maar op veronderstelde kwaliteiten en ervaringsdeskundigheid.

Sterke punten geordend per thema, met daarachter het aantal keer dat respondenten deze kwaliteit noemden. Cursief daaronder een greep uit de diverse opmerkingen van respondenten.

- Aansluiten op ondersteuningsbehoeften** **21 x**

Leerlingen uitdagen op eigen niveau, begeleiden meerbegaafde kinderen, in staat zijn om uit een kind te halen wat erin zit, betrokkenheid van kinderen stimuleren, niet van blz 3 naar blz 4 als de stof niet begrepen is, gedifferentieerd werken naar niveau en onderwijsbehoefte.

- Onderwijskundige kwaliteiten** **20 x**

Pedagogisch handelen, klassenmanagement, structuur geven, flexibel in omgang met methodes, vrijheid in gebondenheid hanteren, oplossingsgericht werken.

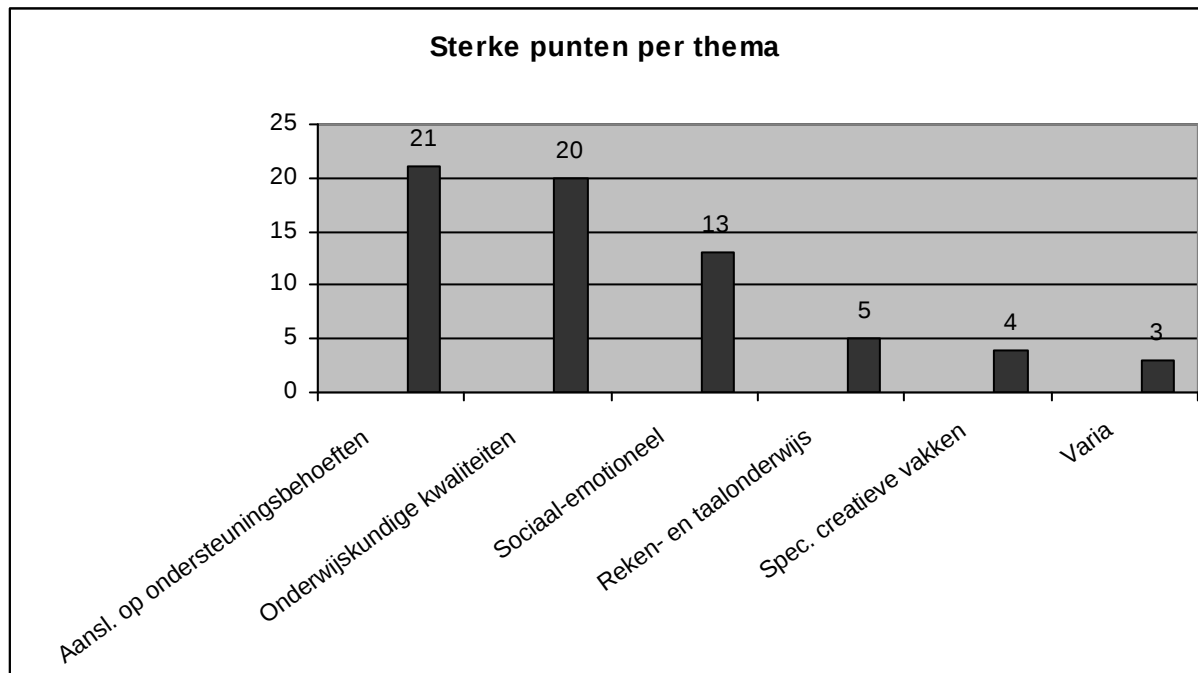
- Sociaal-emotioneel** **13 x**

Open staan voor alle kinderen en hun kwaliteiten, het kind een veilig vertrouwd en zelfverzekerd gevoel te geven, contact met kinderen, stimuleren sociaal-emotionele ontwikkeling.

- Reken- en taalonderwijs** **5 x**

Gebied rekenen en spelling, begeleiden begrijpend lezen/studievaardigheden.

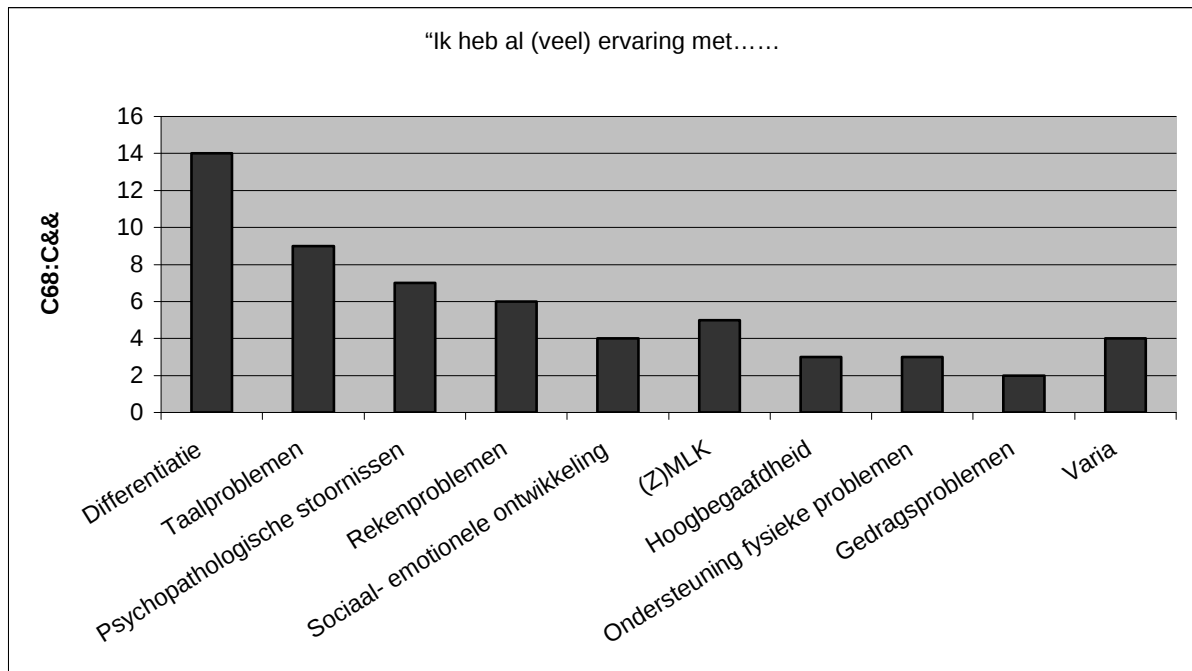
- **Specialisatie creatieve vakken** **4 x**
Muziekonderwijs, kinderyoga.
- **Varia** **3 x**
Meedenken in processen, communiceren, sfeer maken.



De vraag “Ik heb al (veel) ervaring met.....” werd als volgt beantwoord.

- **Aansluiten op ondersteuningsbehoeften/differentiatie** **14 x**
Verlengde instructie geven, werken met verschillende programma's, groepsplannen, kinderen die langer doen over leren van vaardigheden, tussenstapjes maken waardoor leren makkelijker kan worden.
- **Taalproblemen** **9 x**
Lees-en spellingsproblemen, dyslexie, NT-2 problemen.
- **Psychopathologische stoornissen** **7 x**
ASS, ADHD
- **Rekenproblemen** **5 x**
Differentiatie bij rekenen, dyscalculie.
- **Sociaal- emotionele ontwikkeling** **4 x**
Sociaal-emotionele ontwikkeling
- **(Z)MLK** **5 x**
Syndroom van Down

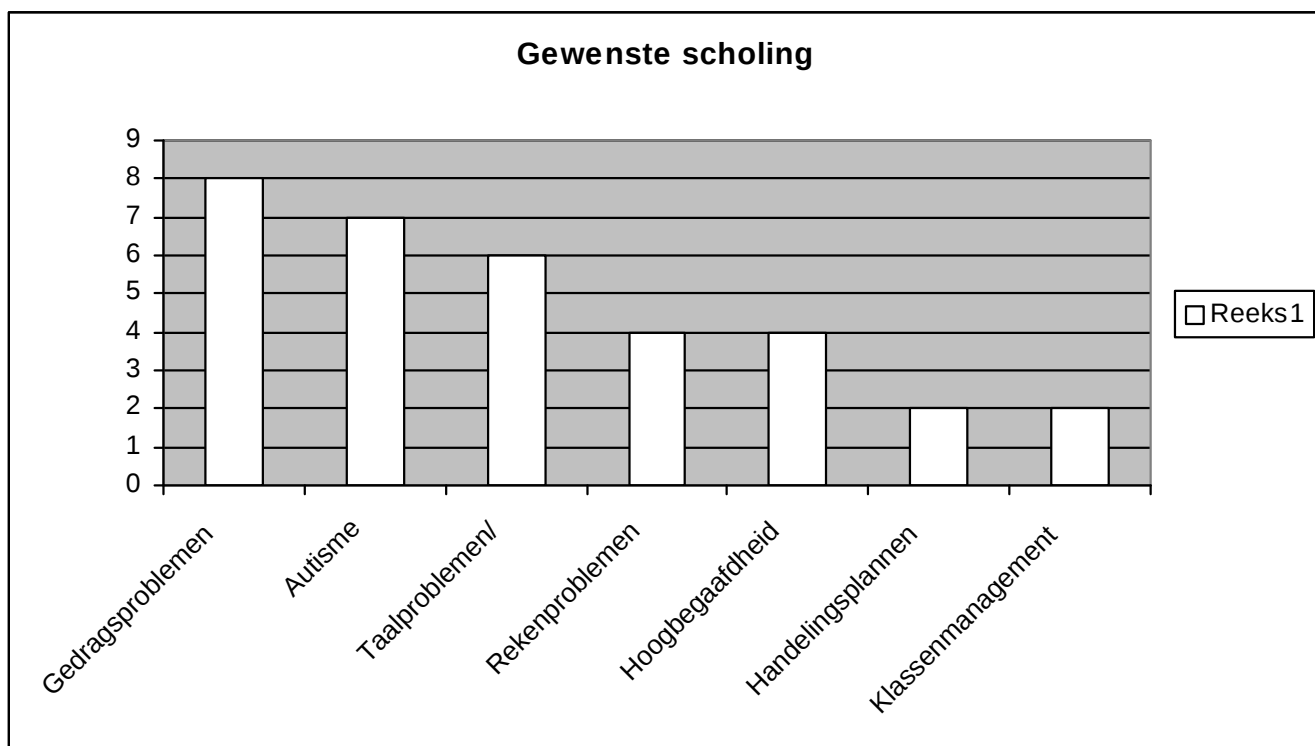
- **Hoogbegaafdheid** **3 x**
Begeleiden meerbegaafde kinderen
- **Ondersteuningsbehoeften fysieke problemen** **3 x**
Lichamelijke handicap, langdurige zieke kinderen, kinderen met zichtproblemen.
- **Gedragsproblemen** **2 x**
- **Varia** **4 x**



Het tweede deel van de open vragen had betrekking op mogelijke verbeterpunten. Respondenten werd gevraagd op welke gebieden zij zich verder willen ontwikkelen en/of zich willen scholen en wat zij lastig vinden in de praktijk.

Gewenste scholing/ontwikkeling totale team:

- Gedragsproblemen 8 x
- Autisme 7 x
- Taalproblemen/dyslexie 6 x
- Rekenproblemen/dyscalculie 4 x
- Hoogbegaafdheid 4 x
- Groepsplannen/handelingsplannen 2 x
- Klassenmanagement 2 x



Ervaren moeilijkheden, geordend per thema totale team:

- **Voldoende aandacht voor elk kind** **10 x**

Alle problemen goed te combineren met de grootte van de groep en alle kinderen de juiste aandacht te geven, soms heb je op één vakgebied zes niveaus; hoe begeleid je dat organisatorisch, elk kind te geven wat hij/zij nodig heeft.

- **Gedrag** **6 x**

Leerlingen met gedragsproblemen op een goede manier begeleiden.

- **Tijdsdruk** **5 x**

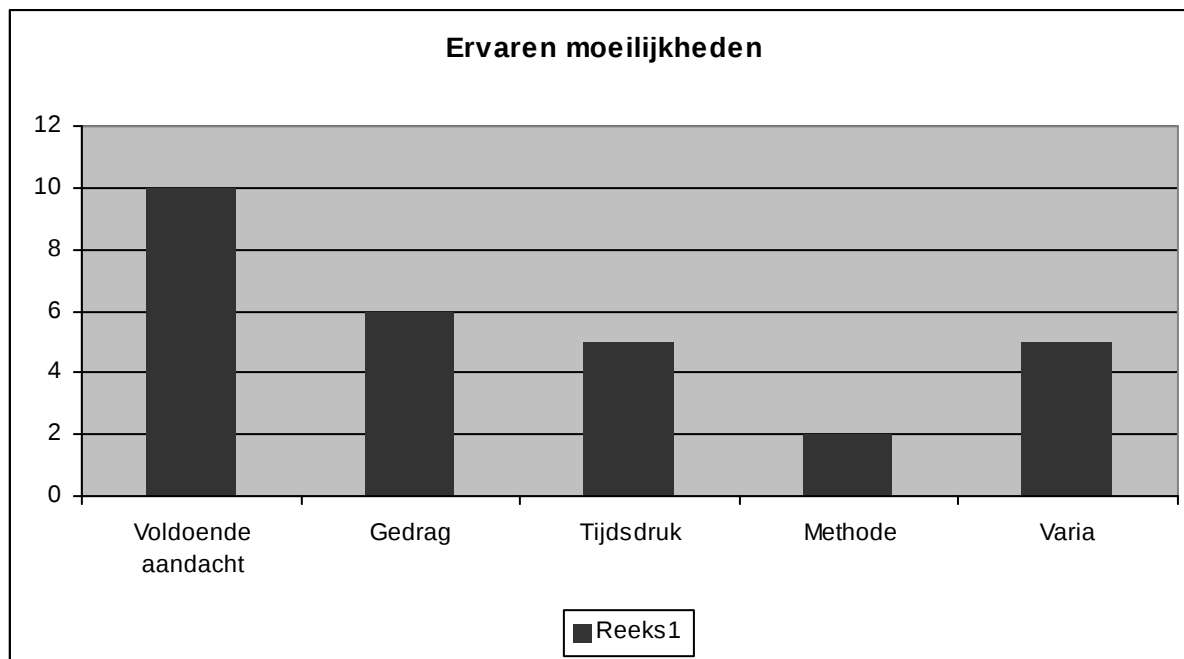
Constant geconfronteerd te worden met nieuwe ontwikkelingen die we er nog even bij moeten doen, omgaan met administratieve taken.

- **Methode** **2 x**

Je aan een methode te houden terwijl de kinderen het tempo niet kunnen bijbenen.

- **Varia** **5 x**

Kinderen zelf veel inbreng te laten hebben in hun manier van werken en keuze van niveau.



Bij de laatste half open vraag konden leerkrachten aankruisen welk soort interventie zij wensen en op welk gebied, teneinde nog beter te kunnen voldoen aan ondersteuningsbehoeften van leerlingen.

Aantal X genoemd	interventie	gebied
7	Coaching/begeleiding	Diverse gebieden, zorg bieden, gedragsproblemen, overleg IB
11	Sparren, collegiale consultatie	Computer, sociaal-emotioneel vlak, gedragsproblemen, differentiatie
16	Scholing	
5	Andere methode	Schrijven (3x), Sova, aanvankelijk lezen
5	Ander materiaal	BGL, computers voor rekenen en spel
4	Inzet nevenruimte	computers
14	Extra handen in de klas	RT in klas, gedrag (2x), differentiatie realiseren, correctie, materiaal bijeenbrengen, lezen/taal, aanvankelijk lezen, kleine kring kleuters, werkles kleuters, (Z)MLK
4	Anders, namelijk:	Grotere lokalen W2 i.v.m. verlengde instructie, minder ll. per groep of grotere lokalen op W., tijd, vakdocenten gym, muziek, drama.

Globaal kan geconstateerd worden, dat er al veel expertise en ervaring is binnen De Vuurvlinder. Onduidelijk is of degenen die over specifieke expertise beschikken, in staat zijn en mogelijkheden hebben, om hun kennis te delen met andere teamleden.

Er bestaat een behoorlijk ambitieniveau om de ervaren problemen het hoofd te bieden door ontwikkeling, collegiale consultatie en door scholing, met name op het gebied van gedragsproblemen, autisme, taalproblemen/dyslexie, rekenproblemen/dyscalculie en hoogbegaafdheid.

De uitkomsten van de (half) open vragen zijn echter niet los te zien van de meerkeuzevragen en van de schaalvragen.

In het volgende hoofdstuk zal ik hierop ingaan.

Hoofdstuk 5: Beantwoording van de onderzoeksvraag.

5.1 Belangrijkste uitkomsten.

In het voorgaande hoofdstuk heb ik aan de hand van de verschillende data op systematische wijze getracht antwoorden te formuleren op de deelvragen. Om een completer beeld te kunnen schetsen zal ik de vragen en de daarop geformuleerde antwoorden hieronder herhalen.

Deelvraag 1: Wat zijn de ervaringen van het team met de huidige zorg?

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat het team met name handelingsverlegen is op de gebieden van lichamelijke beperkingen bij leerlingen en dat een groot deel van de leerkrachten zich onzeker voelt over de ondersteuning van kinderen met gedragsproblemen, autisme, ernstige leerproblemen en dyscalculie. Het team voelt zich vooral vaardig in het ondersteunen van de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

Deelvraag 2: Wat wil het team bieden aan ondersteuningsbehoeften van leerlingen?

Er ontstaat een gedifferentieerd profiel van een brede zorgschool met veel aanpassingen en tegemoetkoming aan leerlingen, waarbij met name op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling zeer ruim tegemoet gekomen wordt aan de ondersteuningsbehoeften van de kinderen. Voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften als gevolg van een visuele, auditieve, lichamelijke en/of meervoudige handicap biedt de school beperkte ondersteuning.

Deelvraag 3: Wat denkt het team nog nodig te hebben om te komen tot het schoolondersteuningsprofiel wat wij willen bieden?

Globaal kan geconstateerd worden, dat er al veel expertise en ervaring is binnen De Vuurvlinder. Onduidelijk is of degenen die over specifieke expertise beschikken, in staat zijn en mogelijkheden hebben, om hun kennis te delen met andere teamleden. Er bestaat een behoorlijk ambitieniveau om de ervaren problemen het hoofd te bieden door ontwikkeling, collegiale consultatie en door scholing, met name op het gebied van gedragsproblemen, autisme, taalproblemen/dyslexie, rekenproblemen/dyscalculie en hoogbegaafdheid.

5.2 Onderlinge samenhang en beantwoording onderzoeksvraag.

Bovengenoemde uitkomsten sluiten goed op elkaar aan, bevestigen en overlappen elkaar. De ingezette instrumenten hebben geleid tot dezelfde uitspraken, wat de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot.

Uit het antwoord op deelvraag 2 blijkt wat het team wel, en wat het niet wil bieden aan ondersteuningsbehoeften: wel een brede zorgschool met veel aanpassingen en tegemoetkoming aan leerlingen en een sterk sociaal-emotioneel klimaat, maar nog weinig specifieke expertise op het gebied van visuele, auditieve, lichamelijke en/of meervoudige handicaps.

Deze keuze wordt bevestigd door het antwoord op deelvraag 1, waar de grote handelingsverlegenheid met fysieke handicaps genoemd wordt en waaruit de kracht van het team op sociaal-emotioneel gebied blijkt.

De onzekerheden genoemd in het antwoord op deelvraag 1 worden (op de ernstige leerproblemen na) ook genoemd in het antwoord op deelvraag 3, waar de teamleden gebieden noemen waarop zij zich verder willen ontwikkelen: gedragsproblemen, autisme, taalproblemen/dyslexie, rekenproblemen/dyscalculie en hoogbegaafdheid.

In het voorgaande hoofdstuk heb ik al genoemd, dat er wel degelijk expertise is binnen De Vuurvlinder op de terreinen waarop men zich verder wil ontwikkelen. Degenen met specifieke expertise moeten wel over vaardigheden en mogelijkheden beschikken om die kennis te delen. Er is immers grote bereidheid binnen het team om door middel van coaching, collegiale consultatie en sparring de handelingsbekwaamheden uit te breiden.

De problemen op gedragsgebied, alsmede die op het terrein van autistische stoornissen, worden beiden veel genoemd als gebieden waarop handelingsverlegenheid bestaat en waarin mensen zich verder willen bekwamen. Tegelijkertijd zijn er teamleden die aangeven over kennis en vaardigheden te beschikken om goed om te kunnen gaan met deze problemen. Als beide groepen bij elkaar gebracht worden, kan kennis gedeeld en overgebracht worden.

Aparte vermelding heeft in dit verband het expertiseveld hoogbegaafdheid. Uit deze enquête blijkt niet expliciet dat wij als team echt specialistische kennis hierover in huis hebben, wel meldden zich een aantal mensen met waardevolle ervaringen op dit gebied. Echter, wij hanteren wel een duidelijk protocol voor hoogbegaafde leerlingen. En onze school heeft al een aantal jaar een plusklas voor de bovenbouw, en sinds dit schooljaar ook voor kinderen uit de middenbouw. Het daarvoor verantwoordelijke teamlid stuurt bovendien de bovenschoolse plusklas aan. De nadruk op deze expertise ontbrak wellicht in dit onderzoek, doordat de respons van het team niet 100 % was, maar wij beschikken er wel degelijk over. Ook deze kennis zou dus meer gedeeld mogen worden, omdat teamleden aangeven hier meer van te willen weten.

Voor wat betreft de gebieden taalproblemen/dyslexie en rekenproblemen/dyscalculie geldt dat er wel ervaring en deskundigheid aanwezig is, maar minder expliciet. Er bestaat daarnaast grote behoefte om zich hierop verder te ontwikkelen. Voor wat betreft deze expertisevelden adviseer ik om, naast het delen van kennis door collegiale consultatie en sparring, één of meer teamleden hierin te scholen. Dit lijkt zeker hard nodig voor het onderdeel rekenproblemen/dyscalculie, omdat het team hierin voor de B optie gekozen had, waarbij de school zich nog moet ontwikkelen.

De onzekerheid op het gebied van ernstige leerproblemen zou deels besproken kunnen worden door taal- en rekenspecialisten. Er zijn echter ook teamleden die opgeven al veel ervaring te hebben op het gebied van (Z)MLK en het leren in kleine stapjes.

Nu alle deelvragen beantwoord zijn, is het mogelijk om een antwoord te formuleren op mijn onderzoeksvraag:

‘Wat kunnen en wat willen wij als team van De Vuurvlinder bieden als het gaat om de toelating van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften in het kader van de zorgplicht?’

Het team van De Vuurvlinder wil kinderen een gedifferentieerd ondersteuningsprofiel van een brede zorgschool met veel aanpassingen en tegemoetkoming bieden, op een breed scala aan kennisgebieden en expertisevelden.

Bestaande expertise kan binnen het team uitgebreid en gedeeld worden, zodat leerlingen met een autistische stoornis, gedragsproblemen, taalproblemen/dyslexie en rekenproblemen/dyscalculie, alsmede moeilijk lerende kinderen en hoogbegaafde kinderen, optimale ondersteuning zullen ontvangen.

Op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling wordt ruim tegemoet gekomen aan de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen, op het niveau van een inclusieve school.

Voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften als gevolg van een visuele, auditieve, lichamelijke en / of meervoudige handicap biedt de school nog beperkte ondersteuning.

5.3 Betekenis voor de verlegenheidsituatie

Laten we eens kijken wat dit antwoord nu betekent voor het meisje met de pinda allergie. In hoofdstuk 2.2. heb ik al genoemd dat het weren van pinda uit haar omgeving geen vrijblijvend iets is, maar onze plicht, tenzij wij in het samenwerkingsverband melden dat ons dat niet lukt, wat tamelijk vreemd zou zijn. Uit het antwoord op de onderzoeksvraag kan geconcludeerd worden, dat wij beperkte ondersteuning bieden bij behoeften als gevolg van een fysieke handicap, waartoe ik de allergie nu reken.

Het enige wat wij concreet moesten doen, was pinda en de sporen daarvan, uit haar omgeving weren; een relatief eenvoudige ingreep, die goed gelukt is. In dit geval boden wij dus beperkte ondersteuning.

Hoe relatief een dergelijke situatie kan zijn, bleek toen het kind recentelijk ging verhuizen naar een andere plaats en dus ook van school moest veranderen. Het mooie was wel, dat wij het door ons opgestelde protocol, en onze expertise hiermee, konden delen met de ontvangende school.

5.4 Aanbevelingen

Studiedag en nadere standpuntbepaling MT.

Op zichzelf komt uit de enquête een heldere mening tevoorschijn over het ambitieniveau van de teamleden.

Je kunt je wel afvragen, of de onderzoeksresultaten het laatste woord hierover zouden moeten geven. Het betreft namelijk een momentopname en wellicht is enige relativisering op zijn plaats.

Ik acht het zeer gewenst, dat het MT een eigen standpunt inneemt over de uitslagen. Daarna zou het goed zijn om op een moment tijdens een studiedag, met elkaar te bespreken in hoeverre het team zich in het geschetste beeld herkent.

Geconfronteerd met de conclusies zouden sommige meningen er verzwakt of versterkt uit kunnen komen, bijvoorbeeld over de ambities ten aanzien van fysieke handicaps.

“Als iets werkt, deel het met anderen”.

Zoals we hebben kunnen zien, bestaat er al aardig wat expertise binnen het team. Gezien het feit, dat velen handelingsverlegenheid ervaren juist op die gebieden, lijkt het er op dat er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van de bestaande kennis en expertise binnen het team.

Het is er wel, maar men weet wellicht niet bij welke collega aangeklopt kan worden. Bovendien is de bereidheid om dit te doen er blijkbaar, maar het is nog geen gemeengoed; we zijn het nog niet of onvoldoende gewend om bij elkaar te rade te gaan.

Het is prettig om te merken, dat teamleden wel open lijken te staan voor collegiale consultatie. Het vraagt om een open en ontdekkende houding en staat haaks op het beeld wat ik soms kreeg: dat het ‘note-done’ zou zijn om te bekennen dat je niet altijd zelf overal een oplossing voor hebt.

Het past ook goed in het oplossingsgerichte gedachtegoed waarin ik mij de afgelopen twee studiejaren verdiept heb. Cauffman (2009) noemt een in dit verband belangrijke basisregel: “Als iets werkt, deel het met anderen”.

Dan bepaalt niet die ene leerkracht meer het beleid in het eigen klaslokaal, zoals Fulcher (1989) benoemde, maar dan deel je de verantwoordelijkheid.

Specialisten.

Aanwezige kennis is dus nog niet beschikbaar voor iedereen binnen ons team.

Ik pleit ervoor om op verschillende expertisevelden specialisten aan te stellen binnen het team. Dat kunnen mensen zijn die al over voldoende adequate kennis en vaardigheden beschikken, maar er is ook voldoende potentie onder mensen die zich graag willen scholen.

Deze switch kan ingrijpend zijn en daarom zou ik aanbevelen om dit rustig op te bouwen.

Ik ben van mening dat hier een rol is weggelegd voor het MT om het bij elkaar brengen en uitwisselen van kennis te structureren en te organiseren tot een vast beleid.

Intervisie en zwermintelligentie.

Verder pleit ik voor een systeem, waarbij intervisie regelmatig en structureel aan de orde komt volgens een vast format. Het gaat er dan niet specifiek om, dat een gespecialiseerde leerkracht oplossingen aandraagt. Wel dat de gezamenlijke teamleden volgens een vast stappenplan elkaar helpen om oplossingen te vinden voor zaken waar zij tegenaan lopen. Op die manier kan optimaal gebruik gemaakt worden van ieders professionaliteit en kan deze vergroot worden.

Cauffman (2009) verhaalt van de beeldende metafoor van de Zwermintelligentie, beschreven door Kennedy, J. (2001) in *Swarm Intelligence*: grote zwermen vogels zijn in staat tot prestaties die zij alleen nooit zouden kunnen leveren. De vogels hebben een gezamenlijk doel. Door in formatie te vliegen, houden zij elkaar om beurten uit de wind waardoor een grotere vliegcapaciteit ontstaat. Als de leidende vogel moe wordt, neemt een andere zijn koppositie over. Er is dus sprake van

gedeeld leiderschap en ieder heeft zijn eigen taak. Bovendien moedigen zij elkaar aan door geluiden te maken.

Cauffman (2009) vertaalt de moraal op bladzijde 29 als volgt:

- *Samen bereik je meer dan alleen;*
- *Houd elkaar uit de wind, tenminste als je de vaart erin wilt houden;*
- *Bemoedig je (naaste) collega's;*
- *Hoed je voor uitputting en terugval: als het je even te veel wordt, laat dan een ander het voortouw nemen;*
- *Steun en bescherm elkaar als het tegenzit.*

Deze metafoor spreekt mij niet alleen enorm aan; ik ben er groot voorstander van dat wij als team 'onze zwermintelligentie' als instrument tot verbetering van ons onderwijs inzetten.

Het gaat om de expertise van ons team als geheel en dat sluit goed aan bij het motto van De Vuurvlinder: 'Ieder een deel, samen één geheel'.

Hoofdstuk 6: Nawoord.

6.1 Terugblik

Het onderzoek is niet altijd van een leien dakje verlopen.

De verlegenheidssituatie deed zich voor en ik was gemotiveerd om daarmee aan de slag te gaan. Mijn nieuwsgierigheid naar hoe wij als school concreet invulling zouden kunnen geven aan het containerbegrip passend onderwijs en aan de daaraan verbonden zorgplicht, speelde daarbij een grote rol.

Daarmee was de onderzoeksvraag nog niet gemakkelijk geformuleerd en ook de wijze waarop ik invulling aan het onderzoek zou gaan geven kostte de nodige hoofdbreken.

Op het moment dat ik daarover eindelijk een duidelijk beeld voor ogen had, leek het er even op dat een onderzoeksbureau het gras voor mijn voeten zou wegmaaie, door samen met de school een schoolondersteuningsprofiel op te stellen. Gelukkig bleek onze school als enige van de bij SKOVV aangesloten scholen niet mee te doen aan het onderzoek van dat bureau.

Niets leek mijn onderzoek meer in de weg te staan, ware het niet dat zich toen persoonlijke omstandigheden aandienden die een vlotte voortgang belemmerden. Het maakte het er allemaal niet gemakkelijker op, maar toen alle hindernissen genomen waren en ik het onderzoek opnieuw kon oppakken, kreeg ik er weer plezier in.

6.2 Mijn professionele identiteitsontwikkeling

Ik heb de afgelopen twee jaar de colleges met grote belangstelling gevolgd.

De inhoud van de modules was over het algemeen interessant en motiverend en ik heb mij hier met plezier en succes doorheen geslagen.

Dat het oplossingsgerichte gedachtegoed als een rode draad door de opleiding heen loopt, heeft voor mij grote toegevoegde waarde en sluit naadloos aan op de bedoelingen van passend onderwijs: kijken naar wat er wel lukt in plaats van wat (nog) niet werkt.

Het is belangrijk dat er op diverse expertisevelden een brede kennis aanwezig is om kinderen te kunnen geven wat zij nodig hebben. Daarnaast, of liever gezegd daarboven, ligt *'De kracht van oplossingen'* (citaat De Jong, 2009) die vakoverstijgend werkt.

Daar is ook een wereld te winnen voor mij als gedragsspecialist binnen de school.

Het zelfstandig opzetten en uitvoeren van een onderzoek heb ik als pittig ervaren. De enquête leverde een schat aan informatie op, maar deze moest wel allemaal geteld, verwerkt, met elkaar in verband gebracht en geanalyseerd worden, wat een behoorlijke klus bleek.

Ik heb ervan geleerd. Ik weet nu wat belangrijk is bij het opzetten en uitvoeren van een onderzoek.

Het werken aan dit onderzoek heeft mij een duidelijk beeld gegeven van de bedoeling van de nieuwe ontwikkelingen binnen het domein passend onderwijs.

Ik ben mij, meer dan voorheen, bewust geworden van de grote verscheidenheid aan ondersteuningbehoeften die kinderen kunnen hebben.

Daarnaast heb ik geleerd, om na te denken over de ontwikkeling van de school als geheel en heb ik getracht een bijdrage te leveren aan verbetering van beleid.

6.3 Betekenis van het onderzoek

Ik heb mij verdiept in de mogelijkheden die wij als team van De Vuurvlinder in huis hebben om aan de ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen te voldoen. Daarbij heb ik ontdekt dat er binnen ons team een grote gedrevenheid is om zich verder te ontwikkelen en dat daarvoor potentie aanwezig is.

Als teamleden weten wij nu van elkaar waarvoor we gekozen hebben. Dat wil niet zeggen dat je nooit meer eens mag mopperen tijdens de lunchpauze, wanneer de zaken in je klas even niet lopen zoals je graag zou willen. Het kan soms opluchten om even te spuien. Daarna kan er iets voor in de plaats komen wat werkelijk helpend is: met elkaar meedenken over een oplossing.

We weten nu van elkaar welk soort problemen we met elkaar kunnen oplossen binnen het team. We weten welke expertise we samen hebben en waar we voor staan als team.

De directie van De Vuurvlinder is in staat om met de uitkomst van het onderzoek een schoolondersteuningsprofiel op te stellen zoals de wetgever dat van ons vraagt.

6.4 Woord van dank

Het onderzoek heb ik weliswaar zelfstandig uitgevoerd, maar dit was niet mogelijk geweest zonder de volgende personen, die ik bij deze hartelijk wil bedanken.

Mijn docenten van Fontys OSO, leerroute gedragsspecialist:

Bertine de Vroedt, begeleider, voor haar enthousiastmerende feedback;

Marijke Reith, begeleider, voor het kritisch meedenken en voor haar geduld en vertrouwen in mijn afstuderen;

Erik van Meersbergen, coördinator van de leerroute gedragsspecialist, voor zijn steun en vertrouwen;

Erik Beemer, directeur Federatief Samenwerkingsverband Weer Samen Naar School Veenendaal e.o., wiens onderzoek uit 2009 ik mocht gebruiken als basis voor mijn huidige onderzoek;

Bart Huurdeman, bovenschools zorgcoördinator Stichting Katholiek Onderwijs Veluwe Vallei, voor zijn adequate reactie en belangstelling;

Duo-collega Gerrie Berkhout, voor haar belangstelling en haar rol als proefrespondent;

alle teamleden die mijn uitgebreide vragenlijst invulden;

en last but not least mijn vriend Hans Hoksbergen, voor alle steun, stimulans, rol als 'critical friend' en niet te vergeten voor alle kopjes thee!

Bronvermelding:

Bijsterveldt-Vliegenthart van, M. brief van 31-01-2011 aan de Tweede kamer

Cauffman L., Dijk, D.J. van (2009) *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*, Amsterdam, Boom Onderwijs

Franke, R. (2008) *Passend inclusief onderwijs: doen*, Apeldoorn: Garant

Fulcher, G. (1989) *'Disabling policies? A comparative approach to education policy and disability.'* London: Falmer.

Harinck, F. (2009) *Basisprincipes Praktijkonderzoek*, Antwerpen-Apeldoorn: Garant

Jong, de J., Berg, I.K. (2009) *De kracht van oplossingen; handwijzer voor oplossingsgerichte gesprekstherapie*, Amsterdam: Pearson

Leeuwen A.B. van, drs. (2007) voor SLO nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling, 'Tussen Apart en Samen'; Onderzoek vanuit een leerplankundig perspectief. Integratie van kinderen met speciale onderwijsbehoeftes in het reguliere basisonderwijs.

Otter, M. den, (2010) *'Perspectief op inclusief.....een passende uitdaging'*, Fontys Opleidingen Speciale Onderwijszorg

<http://www.passendonderwijs.nl/nieuws/gevolgen-laatste-ontwikkelingen-passend-onderwijs/> (geopend op 15-05-2012)

<http://www.passendonderwijs.nl/wat-betekent-het-voor-u/besturen-directies-coördinatoren/schoolondersteuningsprofiel/> (geopend op 20-01-2012)

Pluijm, van der J. en Vermaas, J. (2010) Penna Onderwijsadviseurs: Onderwijszorgprofielen: Een beschrijving van de meest gebruikte instrumenten om zorgprofielen van scholen in kaart te brengen.

Stichting Katholiek Onderwijs Veluwe Vallei: *Informatieblad voor medewerkers*, november 2008 'Samen werken aan de toekomst'

Stichting Katholiek Onderwijs Veluwe Vallei: *Informatieblad voor medewerkers*, December 2011 'Ruimte, ontwikkeling en verantwoordelijkheid'

www.kinderechtencoalitie.be/files/inclusie.doc

http://www.kpcgroep.nl/~media/Files/DocumentenPO/November_2011_wetsvoorstel_passend_onderwijs_KPC.ashx (geopend op 20-01-2012)

http://www.kpcgroep.nl/Primair-onderwijs/Bestuur-en-beleid/Passend-onderwijs/~media/Files/DocumentenPO/tekst%20webstie%20Zorg%20in%20Beeld%20KPC%20Groep%20_2_.ashx (geopend op 03-02-2012)

Vislie L. (2003) 'From integration to inclusion: focussing global trends and changes in western European societies' *European Journal of Special Needs Education*, vol.18 no.1 2003 pagina 17

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Anafylaxie> (geopend op 16-11-2011)

Unesco(1994)SalamancaStatement:

<http://www.inclusiefonderwijs.nl/documenten/salamanca.pdf>

Bijlage 1: begeleidende brief en vragenlijst team.

Beste collega's,

Bijgaand tref je een vragenlijst aan. De reden waarom je verzocht wordt om deze lijst in te vullen wordt hieronder toegelicht.

Met ingang van 1 augustus 2012 wordt de wet Passend Onderwijs ingevoerd. Hierna hebben scholen nog één jaar de tijd om zich voor te bereiden.

Scholen zijn vanaf 1 augustus 2013 verplicht een passende onderwijsplek te bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Daartoe behoort de school een schoolondersteuningsprofiel te hebben geformuleerd, waarin omschreven is welke voorzieningen een school in huis heeft voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

Ook onze school De Vuurvlinder, ontkomt niet aan de vraag, hoe wij de zorg gaan inrichten.

Tijdens de studiedag van 28 oktober 2009 heeft ons team zich voor het eerst verdiept in de vraag: 'Hoe passend gaan wij ons onderwijs maken?'.

Onder leiding van het Federatief Samenwerkingsverband Weer Samen Naar School Veenendaal e.o. hebben wij toen in groepjes vragenlijsten ingevuld.

Daarbij kon steeds gekozen worden voor de soort school die wij op dat moment meenden te zijn en voor de soort school die wij in de toekomst zouden willen zijn.

De keuzemogelijkheid bestond bij ieder item uit A tot en met D.

Daarbij stond:

- A voor een netwerkschool met weinig tot geen aanpassingsmogelijkheden;
- Mogelijkheid B representeerde de smalle zorgschool waarin aanpassingen beperkt tot redelijk zijn;
- Keuze C stond voor de brede zorgschool met veel aanpassingen en tegemoetkoming aan leerlingen;
- D stond voor de inclusieve school, waarbij aanpassingen vrijwel volledig gerealiseerd zijn op behoeften van kinderen.

Uit de ingevulde lijsten kon een schoolprofiel geformuleerd worden, waaruit bleek dat wij als team op dat moment De Vuurvlinder als smalle zorgschool benoemden. Onze ambitie was echter om ons te ontwikkelen tot een brede zorgschool.

Met de op handen zijnde invoering van Passend Onderwijs is het van belang om als team een actueel schoolondersteuningsprofiel te formuleren.

Deze opdracht sluit naadloos aan op mijn afstudeeronderzoek voor de HBO master Special Educational Needs richting Gedragsspecialist.

In mijn onderzoek wil ik antwoord vinden op de vraag: Wat kunnen en wat willen wij als team van De Vuurvlinder bieden, als het gaat om de toelating van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften in het kader van de zorgplicht?

De antwoorden op de vragenlijsten uit oktober 2009 hebben gediend als uitgangspunt voor bijgaande vragenlijst.

Toelichting bij de vragenlijst.

De vragenlijst bestaat uit 29 vragen, verdeeld over 2 categorieën.

De eerste 18 vragen gaan over de inrichting van ons onderwijs; vraag 19 tot en met 29 hebben betrekking op onze expertise met specifieke ondersteuningsbehoeften van kinderen.

Bij iedere vraag krijg je 2 of 3 keuzemogelijkheden.

Er is steeds maar één antwoord mogelijk. Kruis aan wat de door jou gewenste manier van werken zou zijn.

Direct daaronder kun je per vraag op een schaal van 1 tot 10 aangeven hoe zeker jij je zelf voelt over dat onderwerp.

Het zou dus zo kunnen zijn dat jij bij een vraag antwoordt, dat wij tegemoet zouden moeten komen aan alle ondersteuningsbehoeften van een kind en dat je daaronder aankruist dat je daarover nog wel enigszins onzeker bent.

Voorbeeld:

VB. Beeldende vakken

☐ 0 Onderwerpen en materiaalkeuze in overleg met leerlingen.

☒ X De leerling geeft zelf aan op welke wijze deze zich op beeldend vlak wil uitdrukken.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	X	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tot slot wordt op pagina 14 gevraagd naar jouw sterke kanten en naar wat jij nog denkt nodig te hebben.

Je kunt de lijst zowel digitaal als handmatig invullen.

Het invullen ervan zal ongeveer een half uur in beslag nemen.

1. Visie en werkwijze

- 1** De doelstellingen van de school worden aangepast om leerlingen van een passend onderwijsaanbod te voorzien.
- 0** Tempo waarin doelen worden bereikt vooral afhankelijk van het kind. Leerdoelen stellen i.o.m. kind.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Omstandigheden

- 0** Differentiatie in instructie en verwerking in het klaslokaal.
- 0** Benutten van andere ruimten om individuele verwerking mogelijk te maken binnen het jaargroepen systeem.
- 0** Veel tijd en ruimten beschikbaar voor individuele instructie aan kleine groepen. Veelal jaargroep doorbrekend organisatie-model.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Zorgstructuur

- 0** Op basis van individuele onderwijsbehoeften maakt de leerkracht groepsplannen en handelingsplannen.
- 0** Het kind kan op basis van zijn onderwijsbehoefte aangeven welke volgende leerstap gekozen wordt.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Schoolbeleid

- ☐ Visie leerstofgericht, bij vernieuwing wordt gezocht naar differentiatie modellen.
- ☐ Visie kindgericht, vernieuwing gericht op sterk klassenmanagement.
- ☐ Visie sterk gericht op onderwijsbehoeften van het kind.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Taal en geletterdheid

- ☐ Klassikale start, daarna werken met kleien instructiekring; differentiatiemogelijkheden van de methode benutten; informatiebronnen inzetten t.b.v. werkstukken en spreekbeurten; naast methodische stelopdrachten ook eigen opdrachten; spelling volgens BHV-model (Basisstof, Herhalingsstof, Verrijkingsstof).
- ☐ Start aan de hand van groepsplan en weektaak; werken met diverse instructie en verwerkingsgroepen; naast methodische differentiatie instructie en verwerking volgens groepsplan en handelingsplan; informatiebronnen ook inzetten voor coöperatieve werkvormen; stelopdrachten aanpassen aan niveau leerling; spelling d.m.v. gedifferentieerde instructie aan de hand van groepsplan.
- ☐ Thematisch keuzewerk voor mondeling taalgebruik, aangevuld met werken in instructiegroepen, instructie aan aangepast aan leerwensen van het kind; workshops zijn mogelijk; informatiebronnen ten dienste van thematisch werken en presentaties; stelopdrachten in het kader van leerwensen en thema's; spelling aan de hand van groepsplan of plan op basis van functioneel schrijven.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Rekenen en gecijferdheid

- ☐ Differentiatiemogelijkheden met behulp van methode; begin van werken met handelingsplan; voor kleine groepen wordt verlengde instructie gegeven; de motivatie wordt versterkt door oplossen probleem.

- ☐ Naast methodische differentiatie, gedifferentieerde instructie en verwerking volgens groeps- en handelingsplan; motivatie wordt versterkt met aangepaste opdrachten.
- ☐ Instructie wordt (in groepjes) aangepast aan leerwensen van kinderen; inschrijven workshops mogelijk; instructie ten dienste van thema's of presentaties; kinderen mogen en durven fouten te maken. Op basis van vorderingen worden vervolginstructies georganiseerd.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. Schrijven

- ☐ Methodische differentiatie met verlengde instructie.
- ☐ Preventief handelen, voorinstructie bij schrijflessen.
- ☐ Instructiegroepjes op basis van vorderingen en leerwensen. Schrijven ten dienste van thematisch werken.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

8. Redzaamheid

- ☐ Planmatige lessen met verlengde instructie aan kleine groep.
- ☐ Op basis van groepsplan kinderen helpen naar redzaamheid.
- ☐ Leervragen komen als natuurlijk naar boven en aan vraag wordt dan beantwoord.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9. Bewegen

- ☐ Bewegingslessen in groepen m.b.v. circuitmodel.
- ☐ Circuitmodel en inbreng kinderen bij onderwerpkeuze.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

10. Werken met gereedschap

- ☐ Er is sprake van keuzeonderwerpen en bij moeilijk gereedschap is extra instructie gepland.
- ☐ Op basis van thema's komen technieken en bijbehorend gereedschap aan de orde en daarbij wordt zonodig instructie gegeven.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

11. Sociale competenties

- ☐ Er is sprake van planmatig werken aan sociale competenties (methode); klassenregels kunnen al met kinderen worden opgesteld; regelmatige evaluatie met kinderen.
- ☐ Klassenregels worden met kinderen opgesteld; rol van kinderen in groepsproces en hanteren van regels wordt versterkt.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

12. Zelfregulering

- ☐ Vooral tijdens verwerkingen wordt van leerlingen eigen verantwoordelijkheid voor taak verwacht.
- ☐ Leerling heeft grote verantwoordelijkheid voor keuze leerstof en tempo waarin de taken afgehandeld worden.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

13. Taakgedrag

- ☐ Leerling voert taak uit omdat dit verwacht wordt, ziet iets meer uitdaging door beperkte differentiatie.
- ☐ Leerling is meer gemotiveerd om taak op niveau uit te voeren.
- ☐ Leerling is betrokken bij taakstelling en zal daardoor gemotiveerd aan de slag gaan en blijven.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

14. Zelfvertrouwen

- ☐ Leerling leert dat hij verder mag als hij kanen extra hulp krijgt als het nodig is. Zelfvertrouwen kan groeien.
- ☐ Door het werken met een aanbod dat bij de leerling past, zal de leerling leren nieuwe uitdagingen aan te gaan.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

15. Emotioneel vrij zijn

- ☐ Het begint al gewoon te zijn als je niet als een ander bent.
- ☐ Ongewone keuzes worden geaccepteerd en gestimuleerd.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

16. Nieuwsgierig en betrokken zijn

- ☐ Weinig plaats om aan nieuwsgierigheid buiten normale lesstof tegemoet te komen. Betrokkenheid vaak nog niet sterk.
- ☐ Door het werken met groepsplannen kan inbreng in keuze leerstof versterkt worden. Betrokkenheid door differentiatie verbeterd.
- ☐ Ruim kans om aan nieuwsgierigheid van kinderen tegemoet te komen. Kans op grote betrokkenheid.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

17. Zelfbeeld

- ☐ Pedagogische veiligheid (groepsplan) kan zelfbeeld en zelfbewustzijn versterken.
- ☐ Door gesprekken met kinderen kan geholpen worden een goed zelfbeeld en sterk zelfbewustzijn te ontwikkelen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

18. Spelen

- ☐ Open spelsituaties; soms op basis van groepsplan ondersteuning.
- ☐ Veel ruimte om aan creatief spel tegemoet te komen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

De volgende vragen gaan over onze expertise met betrekking tot verschillende ondersteuningsbehoeften van kinderen.

19. Gedragsproblemen.

- ☐ Er is ervaring met het begeleiden van leerlingen met ernstige gedragsproblemen, enkele leerkrachten zijn geschoold en kunnen een adviserende rol vervullen.
- ☐ Er is veel ervaring met leerlingen met ernstige gedragsproblematiek, school kan in regio een expertiserol vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

20. Autisme

- ☐ Er is al ervaring met ASS (enkele leerkrachten zijn geschoold), goede mogelijkheden om deze leerlingen de hele schoolloopbaan een passend aanbod te geven.
- ☐ Er is veel ervaring met leerlingen met ASS, school zou expertiserol kunnen vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

21. (Z)MLK

- ☐ (Z)MLK leerlingen worden in principe toegelaten, school heeft mogelijkheden om een passend onderwijsaanbod te realiseren, enkele leerkrachten zijn geschoold m.b.t. deze problematiek.
- ☐ In alle groepen bestaat ervaring met (Z)MLK leerlingen, school kan expertiserol vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

22. Doof/slechthorend

- ☐ School staat in principe open voor dove/slechthorende kinderen; faciliteiten nog creëren en veel externe begeleiding nodig.
- ☐ Faciliteiten op school aanwezig voor dove/slechthorende kinderen, ervaring en kennis kan binnen school gedeeld worden.
- ☐ Schoolbreed veel ervaring in het begeleiden van dove/slechthorende kinderen, expertiserol in regio mogelijk.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

23. Blind/slechtziend

- ☐ School staat in principe open voor blinde/slechtziende leerlingen; faciliteiten nog creëren en veel externe begeleiding nodig.
- ☐ School staat in principe open voor blinde/slechtziende leerlingen; faciliteiten aanwezig, begeleiding en scholing nodig.
- ☐ School heeft ervaring met blinde/slechtziende leerlingen; bereid om ervaringen en kennis met andere scholen te delen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

24. Spraak-taalmoeilijkheden

- ☐ Voor leerlingen met spraak-taalmoeilijkheden wordt met veel externe begeleiding een passend aanbod gerealiseerd.
- ☐ Veel ervaring in het begeleiden van leerlingen met spraak-taalmoeilijkheden; de ervaring en kennis kan binnen school gedeeld worden.
- ☐ School kan door het hebben van veel ervaring binnen regio expertiserol op gebied van spraak-taalmoeilijkheden vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

25. Lichamelijke/meervoudige handicap

- ☐ Afhankelijk van de handicap wordt gekeken of er mogelijkheden op de school te realiseren zijn.
- ☐ Gebouw is al vergaand aangepast/geschikt voor leerlingen met een lichamelijke handicap; ervaring aanwezig.
- ☐ Leerlingen met meervoudige of lichamelijke handicap worden opgevangen, aanpassingen in gebouw en organisatie kunnen als voorbeeld voor andere scholen dienen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

26. Langdurige ziekte

- ☐ Er is binnen school deelbare ervaring in de begeleiding van langdurig zieke kinderen aanwezig.
- ☐ Langdurig zieke kinderen kunnen worden opgevangen, de ervaring in de begeleiding van langdurig zieke kinderen is voor andere scholen beschikbaar.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

27. Ernstige leesproblemen/dyslexie

- ☐ School ontwikkelt zich om kinderen met ernstige leesproblemen/dyslexie te kunnen ondersteunen.
- ☐ Leerkrachten zijn geschoold over dyslexieprotocol, dit wordt succesvol gehanteerd.
- ☐ School kan expertiserol op het gebied van leesproblemen/dyslexie vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

28. Ernstige rekenproblemen/dyscalculie

- ☐ School ontwikkelt zich om kinderen met ernstige rekenproblemen/dyscalculie te kunnen ondersteunen.
- ☐ Een tweede leerweg voor rekenen/wiskunde kan worden gerealiseerd, leerkrachten hebben scholing ontvangen.
- ☐ School kan expertiserol op het gebied van rekenproblemen/dyscalculie vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

29. Hoogbegaafdheid

- ☐ Er wordt op basis van scholing een duidelijk protocol of organisatiemodel voor hoogbegaafde leerlingen gehanteerd.
- ☐ De school kan op het gebied van hoogbegaafdheid een expertiserol vervullen.

Op welke positie op de schaal van 1 tot 10 plaats jij jouw vaardigheden op dit terrein? Daarbij staat 1 voor dat je geen enkel idee hebt hoe je hieraan invulling kunt geven en 10 staat voor excelleren op dit gebied.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Je hebt nu vragen beantwoord over diverse aspecten van ons onderwijs en over verschillende manieren om hieraan uitvoering te geven.
 Het is goed denkbaar, dat je bij bepaalde aspecten bedacht dat jij op een bepaald gebied veel kwaliteiten te bieden hebt.
 Omgekeerd kan het ook zijn dat je ontdekte, dat je wel wat ondersteuning op een ander gebied zou willen krijgen.
 Hieronder krijg je gelegenheid om aan te geven wat jouw sterke punten zijn en wat jij denkt nodig te hebben om nog beter te kunnen voldoen aan de ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen.

Mijn sterke punten zijn:

.....

Ik heb al (veel) ervaring met:

.....

Ik zou mij graag op het volgende gebied (nog) meer willen ontwikkelen, bijvoorbeeld door scholing:

.....

In de praktijk vind ik het lastig om:

.....

Kruis hieronder aan wat jij denkt nodig te hebben om nog beter te voldoen aan de ondersteuningsbehoeften van kinderen. Je kunt meerdere mogelijkheden aankruisen.

- | | | |
|--------------------------|---------------------------------|---------|
| ☐ | Coaching/begeleiding | gebied: |
| ☐ | sparren, collegiale consultatie | gebied: |
| ☐ | scholing | gebied: |
| ☐ | andere methode | gebied: |
| ☐ | ander materiaal | gebied: |
| ☐ | inzet nevenruimte | gebied: |
| ☐ | extra handen in de klas | gebied: |
| ☐ | anders, namelijk: | |

Heel hartelijk dank voor het invullen van deze enquête.

Maart 2012, Wilma Vermeer.

Bijlage 2: inventarisatie open vragen

Mijn sterke punten zijn:

Alle antwoorden van respondenten van locatie WEST

- Open staan voor alle kinderen en hun eigenschappen
- Gemotiveerd
- Betrokkenheid van kinderen stimuleren
- Stimuleren sociaal-emotionele ontwikkeling
- Op 3 niveaus in één groep ll. begeleiden
- Kinderen begeleiden op sociaal emotioneel gebied
- Muziek geven
- Bewegingsonderwijs geven
- Kinderen stimuleren en motiveren
- Tijd management
- Sociale competenties
- Structuur
- Organisatie
- Procesgericht werken
- Kinderyoga
- Braingym
- Gedifferentieerd werken naar niveau en onderwijsbehoefte
- Open staan voor nieuwe ontwikkelingen
- Meedenken in processen
- Inspelen op inbreng van de leerlingen
- Klassenmanagement
- Gebied rekenen en spelling
- Begeleiden meerbegaafde kinderen
- Werken in groepjes (differentiatie)
- Begeleiden kinderen met leesproblemen
- Ik ben een voorstander van het werken in niveaugroepen door differentiatie en verschillende werkvormen
- Door het zien van verschillende onderwijsbehoeften van kinderen daar het werk voor kinderen op aanpassen
- Het werken met kinderen in kleine groepjes binnen de hele groep
- Vertrouwenspersoon zijn voor kinderen
- In staat zijn om uit een kind te halen wat erin zit
- Het kind een veilig, vertrouwd en zelfverzekerd gevoel te geven
- Zorgplannen
- Zelfbeeld
- Ruime onderwijservaring van 25 jaar
- Individuele begeleiding
- HGW
- Leerlingen uitdagen op eigen niveau
- Spellingbegeleiding/leesbegeleiding
- Begeleiding begrijpend lezen/studievaardigheden
- Pedagogisch handelen
- Organiseren

- Sociaal/emotioneel
- Lees/taal

Alle antwoorden van respondenten van locatie NOORD

- Vroegtijdig leerproblemen signaleren en aanpakken
- Passend onderwijs bij bewegingslessen
- Contact met kinderen
- Inspelen op onderwijsbehoeften
- Structuur geven

Alle antwoorden van respondenten van locatie ZUID

- Organiseren
- Sfeer maken
- Communiceren
- Proberen om onderwijs op maat te bieden (in kleine groepjes)
- 24 jaar op Montessorischolen gewerkt
- individueel begeleiden van kinderen
- vrijheid in gebondenheid hanteren
- niet van blz 3 naar blz 4 als de stof niet begrepen is
- flexibel in omgang met methodes
- makkelijk switchen naar andere leermiddelen en andere materialen
- veel kennis van ontwikkelingsmaterialen
- makkelijk iets uit de mouw schudden om dingen uit te leggen naar kinderen
- oplossingsgericht werken
- gedragsgerelateerde zaken
- werken aan sociaal-emotionele ontwikkeling leerlingen
- bevorderen gewenst gedrag
- toepassen principes uit ontwikkelingspsychologie
- nieuw te leren vaardigheden stap voor stap aanleren

Sterke punten geordend per thema

Locatie WEST

Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften' (15 x)

- Op 3 niveaus in één groep ll. begeleiden
- Gedifferentieerd werken naar niveau en onderwijsbehoefte
- Begeleiden meerbegaafde kinderen
- Werken in groepjes (differentiatie)
- Ik ben een voorstander van het werken in niveaugroepen door differentiatie en verschillende werkvormen
- Door het zien van verschillende onderwijsbehoeften van kinderen daar het werk voor kinderen op aanpassen
- Het werken met kinderen in kleine groepjes binnen de hele groep
- In staat zijn om uit een kind te halen wat erin zit
- Zorgplannen
- Individuele begeleiding
- Leerlingen uitdagen op eigen niveau
- Betrokkenheid van kinderen stimuleren
- Kinderen stimuleren en motiveren
- Inspelen op inbreng van de leerlingen
- HGW

Thema 'onderwijskundige kwaliteiten' (10x)

- Ruime onderwijservaring van 25 jaar
- Pedagogisch handelen
- Organiseren
- Gemotiveerd
- Tijd management
- Structuur
- Organisatie
- Procesgericht werken
- Open staan voor nieuwe ontwikkelingen
- Klassenmanagement

Thema 'sociaal-emotioneel' (8x)

- Open staan voor alle kinderen en hun eigenschappen
- Stimuleren sociaal-emotionele ontwikkeling
- Kinderen begeleiden op sociaal emotioneel gebied
- Sociale competenties
- Vertrouwenspersoon zijn voor kinderen
- Het kind een veilig, vertrouwd en zelfverzekerd gevoel te geven
- Zelfbeeld
- Sociaal/emotioneel

Thema 'reken- en taalonderwijs' (5x)

- Gebied rekenen en spelling
- Begeleiden kinderen met leesproblemen

- Spellingbegeleiding/leesbegeleiding
- Begeleiding begrijpend lezen/studievaardigheden
- Lees/taal

Thema 'specialisatie creatieve vakken' (4x)

- Muziek geven
- Bewegingsonderwijs geven
- Kinderyoga
- Braingym

Varia (1x)

- Meedenken in processen

Sterke punten geordend per thema Locatie NOORD

Thema 'onderwijskundige kwaliteiten' (3x)

- Vroegtijdig leerproblemen signaleren en aanpakken
- Structuur geven
- Passend onderwijs bij bewegingslessen

Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften' (1x)

- Inspelen op onderwijsbehoeften

Thema 'sociaal-emotioneel' (1x)

- Contact met kinderen

Sterke punten geordend per thema Locatie ZUID

Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften' (5x)

- individueel begeleiden van kinderen
- Proberen om onderwijs op maat te bieden (in kleine groepjes)
- niet van blz 3 naar blz 4 als de stof niet begrepen is
- makkelijk iets uit de mouw schudden om dingen uit te leggen naar kinderen
- nieuw te leren vaardigheden stap voor stap aanleren

Thema 'onderwijskundige kwaliteiten' (7x)

- flexibel in omgang met methodes
- makkelijk switchen naar andere leermiddelen en andere materialen
- 24 jaar op Montessorischolen gewerkt
- vrijheid in gebondenheid hanteren
- veel kennis van ontwikkelingsmaterialen
- organiseren
- oplossingsgericht werken

Thema 'sociaal-emotioneel' (4x)

- gedragsgerelateerde zaken
- werken aan sociaal-emotionele ontwikkeling leerlingen
- bevorderen gewenst gedrag
- toepassen principes uit ontwikkelingspsychologie

Varia (2x)

- Sfeer maken
- Communiceren

Sterke punten geordend per thema totale team**Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften' (21 x)**

- Op 3 niveaus in één groep ll. begeleiden
- Gedifferentieerd werken naar niveau en onderwijsbehoefte
- Begeleiden meerbegaafde kinderen
- Werken in groepjes (differentiatie)
- Ik ben een voorstander van het werken in niveaugroepen door differentiatie en verschillende werkvormen
- Door het zien van verschillende onderwijsbehoeften van kinderen daar het werk voor kinderen op aanpassen
- Het werken met kinderen in kleine groepjes binnen de hele groep
- In staat zijn om uit een kind te halen wat erin zit
- Zorgplannen
- Individuele begeleiding
- Leerlingen uitdagen op eigen niveau
- Betrokkenheid van kinderen stimuleren
- Kinderen stimuleren en motiveren
- Inspelen op inbreng van de leerlingen
- HGW
- individueel begeleiden van kinderen
- Proberen om onderwijs op maat te bieden (in kleine groepjes)
- niet van blz 3 naar blz 4 als de stof niet begrepen is
- makkelijk iets uit de mouw schudden om dingen uit te leggen naar kinderen
- nieuw te leren vaardigheden stap voor stap aanleren
- Inspelen op onderwijsbehoeften

Thema 'onderwijskundige kwaliteiten' (20x)

- Ruime onderriservaring van 25 jaar
- Pedagogisch handelen
- Organiseren
- Gemotiveerd
- Tijd management
- Structuur
- Organisatie
- Procesgericht werken
- Open staan voor nieuwe ontwikkelingen
- Klassenmanagement

- Vroegtijdig leerproblemen signaleren en aanpakken
- Structuur geven
- Passend onderwijs bij bewegingslessen
- flexibel in omgang met methodes
- makkelijk switchen naar andere leermiddelen en andere materialen
- 24 jaar op Montessorischolen gewerkt
- vrijheid in gebondenheid hanteren
- veel kennis van ontwikkelingsmaterialen
- organiseren
- oplossingsgericht werken

Thema 'sociaal-emotioneel' (13x)

- Open staan voor alle kinderen en hun eigenschappen
- Stimuleren sociaal-emotionele ontwikkeling
- Kinderen begeleiden op sociaal emotioneel gebied
- Sociale competenties
- Vertrouwenspersoon zijn voor kinderen
- Het kind een veilig, vertrouwd en zelfverzekerd gevoel te geven
- Zelfbeeld
- Sociaal/emotioneel
- Contact met kinderen
- gedragsgerelateerde zaken
- werken aan sociaal-emotionele ontwikkeling leerlingen
- bevorderen gewenst gedrag
- toepassen principes uit ontwikkelingspsychologie

Thema 'reken- en taalonderwijs' (5x)

- Gebied rekenen en spelling
- Begeleiden kinderen met leesproblemen
- Spellingbegeleiding/leesbegeleiding
- Begeleiding begrijpend lezen/studievaardigheden
- Lees/taal

Thema 'specialisatie creatieve vakken' (4x)

- Muziek geven
- Bewegingsonderwijs geven
- Kinderyoga
- Braingym

Varia (3x)

- Meedenken in processen
- Sfeer maken
- Communiceren

Ik heb al (veel) ervaring met:

Antwoorden gesorteerd per thema van locatie WEST

Thema 'sociaal- emotioneel' (4x)

- Sociaal-emotioneel
- volg opleiding kindercoach
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Pedagogisch handelen

Thema 'ASS (4x)

- ASS
- autisme
- ASS (onderbouw)
- (een beetje) met autisme

Thema 'taalproblemen' (6x)

- Lees- en spellingsproblemen
- Dyslexie (2x)
- spraak-taalmoeilijkheden
- differentiatie bij spelling/lezen
- leesproblemen

Thema 'rekenproblemen' (3x)

- Rekenproblemen
- dyscalculie
- differentiatie bij rekenen

Thema '(Z)MLK' (4x)

- (Z)MLK
- Syndroom van Down (3x)

Thema 'hoogbegaafdheid' (3x)

- hoogbegaafdheid
- begeleiden meerbegaafde kinderen
- plusaanbod groep 3

Thema 'aansluiten op onderwijsbehoeften/differentiatie' (7x)

- verlengde instructie geven
- werken in groepjes (differentiatie)
- werken met verschillende programma's
- Differentiatie binnen de groep
- Klas doorbrekend werken
- grote bewerkelijke klassen
- Groepsplannen

Thema 'ondersteuningsbehoeften m.b.t. fysieke problemen' (3x)

- Lichamelijke handicap
- Langdurig zieke ll.
- kinderen met zichtproblemen

Varia (4x)

- Organiseren
- Kleuters
- Muziekonderwijs
- Bewegingsonderwijs

Antwoorden gesorteerd per thema locatie NOORD

Thema 'taalproblemen' (1x)

- Dyslexie

Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften/differentiatie' (3x)

- Het geven van verschillende instructies
- Werken met weektaak
- Kinderen laten werken op eigen niveau

Antwoorden gesorteerd per thema locatie ZUID

Thema 'psychopatologische stoornissen' (3x)

- ADHD/ADD
- (een beetje met) ASS
- autisme

Thema '(Z)MLK' (1x)

- Downsyndroom

Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften' (4x)

- Kinderen die langer doen over het leren van vaardigheden
- Tussenstapjes maken waardoor leren makkelijker kan worden
- in ontwikkeling bedreigde kleuters (jonge risico II.)
- individuele begeleiding van kids

Thema 'rekenproblemen' (2x)

- dyscalculie
- groepsplannen met rekenen

Thema 'gedragsproblemen' (2x)

- Gedragsproblemen
- gedragsproblemen (maar vindt het nog steeds niet makkelijk)

Thema 'taalproblemen' (2x)

- NT-2 problemen
- Dysfatische ontwikkeling

'Ik heb al (veel) ervaring met' antwoorden totale team geordend per thema

Thema 'aansluiten op ondersteuningsbehoeften/differentiatie' (14x)

- verlengde instructie geven
- werken in groepjes (differentiatie)
- werken met verschillende programma's
- Differentiatie binnen de groep
- Klas doorbrekend werken
- grote bewerkelijke klassen
- Groepsplannen
- Het geven van verschillende instructies
- Werken met weektaak

- Kinderen laten werken op eigen niveau
- Kinderen die langer doen over het leren van vaardigheden
- Tussenstapjes maken waardoor leren makkelijker kan worden
- in ontwikkeling bedreigde kleuters (jonge risico II.)
- individuele begeleiding van kids

Thema 'taalproblemen' (9x)

- Lees- en spellingsproblemen 2x
- Dyslexie 3x
- spraak-taalmoeilijkheden
- differentiatie bij spelling/lezen
- NT-2 problemen
- Dysfatische ontwikkeling

Thema 'psychopatologische stoornissen' (7x)

- ASS/autistische stoornis 6x
- ADHD/ADD

Thema 'rekenproblemen' (5x)

- Rekenproblemen
- Dyscalculie 2x
- differentiatie bij rekenen
- groepsplannen met rekenen

Thema 'sociaal- emotioneel' (4x)

- Sociaal-emotionele ontwikkeling 2x
- volg opleiding kindercoach
- Pedagogisch handelen

Thema '(Z)MLK' (5x)

- (Z)MLK
- Syndroom van Down (4x)

Thema 'hoogbegaafdheid' (3x)

- hoogbegaafdheid
- begeleiden meerbegaafde kinderen
- plusaanbod groep 3

Thema 'ondersteuningsbehoeften m.b.t. fysieke problemen' (3x)

- Lichamelijke handicap
- Langdurig zieke II.
- kinderen met zichtproblemen

Thema 'gedrag' (2x)

Gedragsproblemen 2x

Varia (4x)

- Organiseren
- Kleuters
- Muziekonderwijs
- Bewegingsonderwijs

Ik zou mij graag op het volgende gebied (nog) meer willen ontwikkelen, bijvoorbeeld door scholing:

Alle antwoorden van respondenten van WEST

- Groepsplannen/handelingsplannen
- Differentiatie toepassen in grote groep
- Groepsplannen/handelingsplannen
- Jaargroepdoorbrekende organisatie modellen
- Schrijven op een andere manier?
- Hoogbegaafdheid
- Onderbouw IB
- Parnassys
- Gedragsproblemen
- Hoogbegaafdheid
- Sociaal-emotioneel/gedragsproblemen
- Gedragsproblemen
- Begeleiden ouders door coaching
- Verdiepen in leeftijdsgroep
- Pluskinderen
- Ernstige rekenproblemen/dyscalculie
- Dyslexie
- Autisme
- Dyscalculie
- Taal/leesgebied
- Gedragsproblemen
- Hoogbegaafdheid
- Autisme
- Dyslexie
- Dyscalculie
- Dyslexie
- Klassenmanagement
- Klassenmanagement
- Dyslexie
- Taalproblemen
- Rekenproblemen
- Problemen begrijpend lezen

Gewenste ontwikkeling/scholing gesorteerd per thema op West:

- Taalproblemen/dyslexie 6x
- Rekenproblemen/ dyscalculie 4x
- Autisme 4x
- Gedragsproblemen 4x
- Hoogbegaafdheid 4x
- Groepsplannen/handelingsplannen 2x
- Klassenmanagement 2x

Varia:

- Differentiatie toepassen in grote groep
- Jaargroepdoorbrekende organisatie modellen
- Schrijven op een andere manier?
- Onderbouw IB
- Parnassys
- Begeleiden ouders door coaching
- Verdiepen in leeftijdsgroep

Gewenste ontwikkeling/scholing respondenten van NOORD:

- Als je in je groep te maken krijgt met b.v. autisme, kind met Down etc. 1x
- Dove kinderen 1x
- Blinde kinderen 1x
- Spraak-taalproblemen 1x
- Leerproblemen 1x
- Gedragsproblemen/stoornissen 2x

Gewenste ontwikkeling/scholing respondenten van ZUID:

- Gedragsproblemen 2x
- (oplossingsgericht werken met)ASS 2x

Gewenste scholing totale team

- Gedragsproblemen 8x
- Autisme 7x
- Taalproblemen/dyslexie 6x
- Rekenproblemen/ dyscalculie 4x
- Hoogbegaafdheid 4x
- Groepsplannen/handelingsplannen 2x
- Klassenmanagement 2x

Varia:

- Dove kinderen
- Blinde kinderen
- Spraak-taalproblemen
- Differentiatie toepassen in grote groep
- Jaargroepdoorbrekende organisatie modellen
- Schrijven op een andere manier?
- Onderbouw IB
- Parnassys
- Begeleiden ouders door coaching
- Verdiepen in leeftijdsgroep
- Leerproblemen

In de praktijk vind ik het lastig om:

Alle antwoorden van respondenten van locatie WEST

- Genoeg tijd geven aan plusII. en II. die in bijwerkschrift werken
- Kinderen met leesproblemen en rekenproblemen op weg helpen
- Alle problemen goed te combineren met de grootte van de groep en alle kinderen de juiste aandacht te geven
- Elk kind op zijn niveau te begeleiden; soms heb je op één vakgebied 6 niveaus. Hoe begeleid je dat organisatorisch? (ingekort)
- Individuele onderwijsbehoeften van het kind door de grote groepen
- Momenten te vinden om nieuwe dingen of extraoefening in te passen in rooster
- In groep 3 doe je nog veel samen, een aantal onderwerpen kun je uit de kinderen laten komen. Er komt nog veel vanuit de leerkracht.
- Constant geconfronteerd te worden met nieuwe ontwikkelingen die we 'er nog even bij moeten doen'
- LIn. Met gedragsproblemen op een goede manier begeleiden
- Instructiemomenten en zelfstandig werken momenten evenredig genoeg aan bod te laten komen
- Om te gaan met een sociaal en cognitief zwakke groep; erop letten dat ik ook het positieve benadruk, kost veel energie (ingekort)
- Kinderen met gedragsproblemen te begeleiden
- De juiste aanpak te bepalen voor kinderen met gedragsproblemen (ingekort)
- Tijd te vinden voor scholing
- Dingen los te laten
- Om te gaan met administratieve taken naast het gewone werken in de klas
- Kinderen in een groep te begeleiden die zeer specifieke instructie/materialen nodig hebben zoals dove, blinde of gehandicapte kinderen
- Keuzes te maken
- Het hoogst mogelijke uit kinderen te halen, omdat ik de aandacht moet verdelen over velen; ik zou meer willen differentiëren.
- Mijn expertise als kindercoach naast het lesprogramma toe te passen in de klas (ingekort).

Alle antwoorden van respondenten van locatie NOORD:

- Alle kinderen (met name de middenmoot) gelijke aandacht en instructie te geven
- De methode los te laten
- De kinderen zelf veel inbreng te laten hebben in hun manier van werken en keuze van het niveau

Alle antwoorden van respondenten van locatie ZUID:

- In kleine kringen te werken in grote en drukke (kleuter) groep
- Kinderen met gedragsproblemen goed en zonder irritaties te begeleiden (ingekort)
- Je aan een methode te houden terwijl de kinderen het tempo niet kunnen bijbenen
- Elk kind te geven wat hij/zij nodig heeft
- Deze vragen te beantwoorden. Ik zou sommige punten wel willen, maar heb er geen vertrouwen in dat het werkt (ingekort).

Ervaren moeilijkheden geordend per thema totale team

Thema 'voldoende aandacht voor elk kind' (10x)

- Genoeg tijd geven aan plusII. en II. die in bijwerkschrift werken
- Alle problemen goed te combineren met de grootte van de groep en alle kinderen de juiste aandacht te geven

- Elk kind op zijn niveau te begeleiden; soms heb je op één vakgebied 6 niveaus. Hoe begeleid je dat organisatorisch? (ingekort)
- Individuele onderwijsbehoeften van het kind door de grote groepen
- Momenten te vinden om nieuwe dingen of extra oefening in te passen in rooster
- Het hoogst mogelijke uit kinderen te halen, omdat ik de aandacht moet verdelen over velen; ik zou meer willen differentiëren.
- Instructiemomenten en zelfstandig werken momenten evenredig genoeg aan bod te laten komen
- Alle kinderen (met name de middenmoot) gelijke aandacht en instructie te geven
- Elk kind te geven wat hij/zij nodig heeft
- In kleine kringen te werken in grote en drukke (kleuter) groep

Thema 'gedrag' (6x)

- Kinderen met gedragproblemen te begeleiden
- Lln. met gedragsproblemen op een goede manier begeleiden
- Om te gaan met een sociaal en cognitief zwakke groep; erop letten dat ik ook het positieve benadruk, kost veel energie (ingekort)
- Mijn expertise als kindercoach naast het lesprogramma toe te passen in de klas (ingekort)
- De juiste aanpak te bepalen voor kinderen met gedragsproblemen (ingekort)
- Kinderen met gedragsproblemen goed en zonder irritaties te begeleiden (ingekort)

Thema 'tijdsdruk' (5x)

- Constant geconfronteerd te worden met nieuwe ontwikkelingen die we 'er nog even bij moeten doen'
- Tijd te vinden voor scholing
- Dingen los te laten
- Om te gaan met administratieve taken naast het gewone werken in de klas
- Keuzes te maken (dit antwoord past mogelijk ook onder andere thema's, bijvoorbeeld bij 'aandacht voor elk kind')

Thema 'methode' (2x)

- De methode los te laten
- Je aan een methode te houden terwijl de kinderen het tempo niet kunnen bijbenen

Varia:

- Kinderen met leesproblemen en rekenproblemen op weg helpen
- In groep 3 doe je nog veel samen, een aantal onderwerpen kun je uit de kinderen laten komen. Er komt nog veel vanuit de leerkracht.
- De kinderen zelf veel inbreng te laten hebben in hun manier van werken en keuze van het niveau
- Kinderen in een groep te begeleiden die zeer specifieke instructie/materialen nodig hebben zoals dove, blinde of gehandicapte kinderen
- Deze vragen te beantwoorden. Ik zou sommige punten wel willen, maar heb er geen vertrouwen in dat het werkt (ingekort).

Kruis hieronder aan wat jij denkt nodig te hebben om nog beter te voldoen aan de ondersteuningsbehoeften van kinderen. Je kunt meerdere mogelijkheden aankruisen.

Antwoorden gehele team

Aantal X genoemd	interventie	gebied
7	Coaching/begeleiding	Diverse gebieden, zorg bieden, gedragsproblemen, overleg IB
11	Sparren, collegiale consultatie	Computer, sociaal-emotioneel vlak, gedragsproblemen, differentiatie
16	Scholing	
5	Andere methode	Schrijven (3x), Sova, aanvankelijk lezen
5	Ander materiaal	BGL, computers voor rekenen en spel
4	Inzet nevenruimte	computers
14	Extra handen in de klas	RT in klas, gedrag (2x), differentiatie realiseren, correctie, materiaal bijeenbrengen, lezen/taal, aanvankelijk lezen, kleine kring kleuters, werkles kleuters, (Z)MLK
4	Anders, namelijk:	Grotere lokalen W2 i.v.m. verlengde instructie, minder ll. per groep of grotere lokalen op W., tijd, vakdocenten gym, muziek, drama.

onderwerp		respons	West	Noord	Zuid	Totaal	/categorie
		) 2 respondenten hebben hun enquête wel ingevuld, maar onbruikbaar.	0,84	67%	100%	31	)
vraag 1	Visie&werkwijze	C Doelstellingen aangepast aan leerlingen	7	2	1	10	32,3%
		D Leerdoelen stellen i.o.m. kind	10	1	4	15	48,4%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	4	1	1	6	19,4%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 2	Omstandigheden	B Differentiatie in instructie en verwerking in het klaslokaal	6	1	0	7	22,6%
		C Individuele verwerking in andere ruimten, binnen jaargroepsysteem	8	3	4	15	48,4%
		D Tijd en ruimten voor individuele instructie, jaargroepdoorbrekend instructiemodel	4	0	2	6	19,4%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	1	1	1	3	9,7%
vraag 3	Zorgstructuur		19	5	7	31	100,0%
		C Groep-en handelingsplannen op basis van indiv. Onderwijsbehoefte	19	3	6	28	90,3%
		D LL kiest op basis onderwijsbehoefte volgende leerstap	1	1	0	2	6,5%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	1			1	3,2%
vraag 4	Schoolbeleid		21	4	6	31	100,0%
		B Leerstofgericht, bij vernieuwing zoeken naar differentiatie modellen	8	0	2	10	32,3%
		C Kindgericht, vernieuwing gericht op sterk klassenmanagement	7	3	2	12	38,7%
		D Sterk gericht op onderwijsbehoeften kind	4	1	2	7	22,6%
vraag 5	Taal-&geletterdheid	niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	2			2	6,5%
			21	4	6	31	100,0%
		B Klassikale start, kleine instructiekring, differentiatie vanuit methode	7	1	3	11	35,5%
		C Groepsplan, handelingsplan en weektaak; instructiegroepen	12	3	2	17	54,8%
vraag 6	Rekenen & gecijferdheid	D Instructie aangepast aan leerwensen kind	0	0	1	1	3,2%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	2			2	6,5%
			21	4	6	31	100,0%
		B Differentiatie vanuit methode; motivatie versterkt door oplossen probleem	4	0	0	4	12,9%
vraag 7	Schrijven	C Gedifferentieerde instructie vlg. groepsplan; motivatie versterkt door aangepaste opdrachten	14	4	5	23	74,2%
		D Instructie aangepast aan leerwensen kind, opbasis van vorderingen vervolginstructies	1	0	1	2	6,5%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	2			2	6,5%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 8	Redzaamheid	B Methodische differentiatie met verlengde instructie	5	0	3	8	25,8%
		C Preventief handelen, voorinstructie bij schrijflessen	6	3	2	11	35,5%
		D Instructiegroepen op basis van vorderingen en leerwensen; schrijven t.d.v. thematisch werken	8	1	1	10	32,3%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	2			2	6,5%
vraag 9	Bewegen		21	4	6	31	100,0%
		B Planmatige lessen met verlengde instructie aan kleine groep	2	0	2	4	12,9%
		C Op basis groepsplan kinderen helpen naar redzaamheid	1	1	2	4	12,9%
		D Leervragen komen als natuurlijk naar boven en vraag wordt dan beantwoord	12	3	4	19	61,3%
vraag 10	Werken met gereedschap	niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	4			4	12,9%
			19	4	8	31	100,0%
		C Bewegingslessen in groepen m.b.v. circuitmodel	7	1	3	11	35,5%
		D Circuitmodel en inbreng kinderen bij onderwerpkeuze	11	3	3	17	54,8%
vraag 11	Sociale competenties	niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
		C Keuzeonderwerpen en extra instructie moeilijk gereedschap	8	2	1	11	35,5%
		D Technieken en gereedschap op basis van thema's aan de orde	10	2	5	17	54,8%
vraag 12	Zelfregulering	niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
		C Planmatig werken; klassenregels met kinderen opgesteld en geëvalueerd	8	1	1	10	32,3%
		D Klassenregels met II. opgesteld; rol II. in groepsproces en hanteren regels wordt versterkt	11	3	5	19	61,3%
vraag 13	Taakgedrag	niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	2			2	6,5%
			21	4	6	31	100,0%
		C M.n. tijdens verwerking eigen verantwoordelijkheid II. voor taak	17	3	6	26	83,9%
		D Ll. heeft grote verantwoording voor keuze leerstof en tempo van taken	3	1	0	4	12,9%
vraag 14	Zelfvertrouwen	niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	1			1	3,2%
			21	4	6	31	100,0%
		B Ll. voert taak uit omdat het verwacht wordt; enige uitdaging door beperkte differentiatie	0	0	1	1	3,2%
		C Ll. is meer gemotiveerd om taak op niveau uit te voeren	8	2	1	11	35,5%
vraag 15	Emotioneel	D Ll. is betrokken bij taakstelling en werkt gemotiveerd	9	2	4	15	48,4%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	4			4	12,9%
			21	4	6	31	100,0%
		C Het begint al gewoon te zijn als je niet als een ander bent	6	0	3	9	29,0%
vrij zijn		D Ongewone keuzes worden geaccepteerd en gestimuleerd	11	4	3	18	58,1%
		niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	4			4	12,9%
			21	4	6	31	100,0%

	onderwerp	respons	West	Noord	Zuid	Totaal	/categorie
vraag 16	Nieuwsgierig & Betrokken zijn	B Weinig nieuwsgierigheid buiten normale lestof, betrokkenheid vaak nog niet sterk	1	1	1	3	9,7%
		C Werken met groepsplan, inbreng LL in keuze leerstof,betrokken door differentiatie verbeterd	11	1	1	13	41,9%
		D Ruim kans om aan nieuwschierigheid tegemoet te komen, grote betrokkenheid niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	6	2	4	12	38,7%
			3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 17	Zelfbeeld	C Pedagogische veiligheid (groepsplan) kan zelfbeeld en zelfbewustzijn versterken	0	0	0	0	0,0%
		D Goed zelfbeeld en zelfbewustzijn ontwikkelen door gesprekken met kinderen niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	19	3	6	28	90,3%
			2	1		3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 18	Spelen	C Open spelsituaties; soms op basis van groepsplan ondersteuning	8	2	1	11	35,5%
		D Veel ruimte om aan creatief spel tegemoet te komen niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	11	2	5	18	58,1%
			2			2	6,5%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 19	Gedragsproblemen	C Ervaring met ernstige gedragsproblemen, enkele leerkrachten kunnen adviserende rol vervullen	19	3	6	28	90,3%
		D Veel ervaring ernstige gedragsproblemen; expertiserol regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	1	0	1	3,2%
			2			2	6,5%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 20	Autisme	C Ervaring met ASS; enkele leerkrachten geschoold; gehele schoolloopbaan passend aanbod	17	3	6	26	83,9%
		D Veel ervaring met ASS; expertiserol school in regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	1	0	1	3,2%
			4			4	12,9%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 21	(Z)MLK	C Mogelijkheden om passend aanbod te realiseren; enkeleleerkrachten geschoold	17	4	6	27	87,1%
		D In alle groepen ervaring met (Z)MLK; expertiserol regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	0	0	0	0,0%
			4			4	12,9%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 22	Doof/Slechthorend	B Faciliteiten nog creëren, veel externe begeleiding nodig	16	2	6	24	77,4%
		C Faciliteiten aanwezig, ervaring en kennis kan gedeeld worden	1	1	0	2	6,5%
		D Schoolbreed veel ervaring; expertiserol in regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	0	0	0	0,0%
			4	1		5	16,1%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 23	Blind/Slechtziend	B Faciliteiten nogcreëren, veel externe begeleiding nodig	12	4	6	22	71,0%
		C Faciliteiten aanwezig, begeleiding en scholing nodig	5	0	0	5	16,1%
		D Veel ervaring, expertiserol in regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	0	0	0	0,0%
			4			4	12,9%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 24	Spraak-taalmoeilijkheden	B Passend aanbod m.b.v. externe begeleiding	12	4	5	21	67,7%
		C Ervaring in begeleiden ll.; ervaring en kennis kan binnen school gedeeld worden	6	0	1	7	22,6%
		D Veel ervaring; expertiserol in regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	0	0	0	0,0%
			3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 25	Lichamelijk/meervoudige handicap	B Afhankelijk van handicap mogelijkheden realiseren	15	3	5	23	74,2%
		C Gebouw vergaand aangepast; ervaring aanwezig	2	1	1	4	12,9%
		D Ll.met meervoudige of lichamelijke handicap worden opgevangen; voorbeeld voor regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	0	0	0	0,0%
			4			4	12,9%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 26	Langdurige ziekte	C Deelbare ervaring in begeleiding langdurig zieke ll.	17	4	5	26	83,9%
		D Langdurig zieke ll. worden opvangen, expertiserol regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	2	0	0	2	6,5%
			3			3	9,7%
			22	4	5	31	100,0%
vraag 27	Ernstige leesproblemen /Dyslexie	B Ontwikkeling school om ll. met dyslexie/leesproblemen te ondersteunen	7	0	3	10	32,3%
		C Leerkrachten geschoold over dyslexieprotocol	10	4	2	16	51,6%
		D Expertiserol regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	1	0	1	2	6,5%
			3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 28	Ernstige reken problemen/Dyscalculie	B Ontwikkeling school om ll. met dyscalculie/rekenproblemen te ondersteunen	15	1	5	21	67,7%
		C Tweede leerweg rekenen/wiskunde, geschoolde leerkrachten	3	3	1	7	22,6%
		D Expertiserol regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	0	0	0	0	0,0%
			3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%
vraag 29	Hoogbegaafdheid	C Duidelijk protocol/organisatiemodel voor hoogbegaafde LL	14	3	5	22	71,0%
		D expertiserol voor de regio niet ingevuld/onbruikbaar ingevuld	4	1	1	6	19,4%
			3			3	9,7%
			21	4	6	31	100,0%